

Ažuolų memorialas Lietuvos partizanų atminimui Daugų kapinėse (žr. 4 psl.)

LIETUVOS KANKINIŲ BAŽNYČIOS KREIPIMASIS

Netoli Kauno išaugo Domeikavos miestelis su penkiais tūkstančiais gyventojų. Čia apsigyveno daug tremtinių, politinių kalinių šeimų, kurios grįžusios iš Sibiro, neberado gimtųjų pastogių. Tikintieji, prisimindami lietuvių tautos kančias, nutarė pastatyti Lietuvos Kankinių bažnyčią. 1993 metų liepos 14 d. kertinį akmenį pašventino vyskupas

S.Tamkevičius.

Krintantis pragyvenimo lygis, didėjantis skurdas, lėšų stygius sustabdė statybos darbus. Kad vėjais nenuieitų idėtos didelės lėšos, oro sąlygos nekenktų pastatytoms sienoms, labai svarbu uždengti stogą.

Ši bažnyčia – paminklas visos Lietuvos žmonių patirtoms kančioms ir vargui. Norėtusi, kad visi tautiečiai

inėstų savo auką kančių atminimo įamžinimui. Mūsų adresas: Lietuvos Kankinių bažnyčia, Domeikava, 4302 Kauno rajonas. Ats. sąskaita: 701315, kodas 260101780, "Litimpex" Kauno filialas. Valiutinė sąskaita: Nr. 707070860.

Klebonas
Robertas SKRINSKAS

UŽPULTAS RUSIJOS DIPLOMATAS

Gegužės 16d. rytą pasikėsinta į Rusijos ambasados pirmąjį sekretorių Vladimirą Pozdorovkiną. Kaip pranešė ELTA, 8.40 val. ryto ambasados darbuotojas buvo užpultas Vilniuje, prie Viršuliškių gatvėje esančio dviejų aukštų garažo, kuriame saugomas ambasada priklausantis automobilis – 1995 metų laidos "Volvo 940".

Pranešime pasakyta: "Tris kartus iššovęs į orą, 24-25 metų užpuolikas šovė į kairiąją Vladimiro Pozdo-

rovkino šlaunį. Sužeidęs diplomata, užpuolikas sėdo į ambasados automobilį ir nuvažiavo."

Penkiasdešimt vienerių metų amžiaus V.Pozdorovkinas paguldytas į Vilniaus Šv.Jokūbo katalikiską ligoninę. Vyriausiasis gydytojas Kazys Paltanavičius pasakė, kad nukentėjusiojo sveikatos būklė nėra bloga. Diplomata sužeidusi kulka perėjo kiaurai koją, nekliudydama kaulo. Todėl, sakoma pranešime, "šio daiktinio įrodymo jo kūne

nerasta". Pasak Kazio Paltanavičiaus, jei nebus kokių nors žaizdos komplikacijų, diplomatas iš ligoninės bus išrašytas artimiausiomis dienomis.

Rusijos ambasada įteikė notą Lietuvos užsienio reikalų ministerijai. Joje prašoma kuo greičiau ištirti minėtąjį įvykį ir pasirūpinti šios diplomatinės atstovybės darbuotojų saugumu.

Įvykis tiriamas. Iškelta baudžiamoji byla.

Prisiminkite, kaip viskas prasidėjo 1940 metais!

ISTORIJA

Bernardas Brazdžionis

Verčiu aš knygos šimtametės
Senus pageltusius lapus, –
Tegu suoš ten amžių girios
Ir vėjas protėvių papūs.

Tegu pilies aukštajam bokšte
Skardus trimas suaidės,
Teatsišauks į jojo balsą
Aidai pačioj gelmėj širdies.

Ir te žilų vaidilų kanklės
Prikels gyvenimui kapus
Pro šimtametės amžių knygos
Senus pageltusius lapus.

Tegu iš žygio kunigaikščiai
Namo su pergale ten jos,
Ligi Juodųjų jūrų gandas
Tegu nueis nuo Baltijos.

Tegu ten degs ugnis šventoji
Tėvų žinyčių aukuruos,
Ir šviesią rytdieną artojai
Regės pro debesį audros.

Ir te žilų vaidilų kanklės
Prikels gyvenimui kapus
Pro šimtametės amžių knygos
Senus pageltusius lapus

IŠEIVIJA IR ARTĖJANTYS RINKIMAI LIETUVOJE

Antanas Dundzila

Tema yra labai plati, tad, rikiuojant mintis, tiktų pasirinkti tam tikrą išeities tašką. Mano išeities tašką sudaro dvi dalys:

Pirma – tai klausimas, ar išeivija gali tikėtis rinkimuose įtakingiau pasireikšti? Tas pasireiškimas galėtų būti balsais, pinigais bei kandidatais.

Antra – kartu pagalvokime, kad ir dviasiskai, ir intelektualiai būtume pasiruošę sutikti rinkimų rezultatus: juk 1992 metais po Seimo rinkimų išeivija pasijuto lyg žado netekusi.

Teigsiu, kad išeivijos įtaka artėjančiuose rinkimuose negali būti reikšminga nei balsų skaičiumi, nei telkiamais pinigais ištekliais, nei iš išeivijos tarpo kilusiais naujais kandidatais.

Atsižvelkime į tai, kad balsų skaičiumi taip vadina Lietuvos tautinių mažumų įtaka yra daug svaresnė negu išeivijos. Net jei ir visa išeivija balsuotų (apie 40-60 tūkstančių), tai jos balsų skaičius neprilygs nei rusų, nei lenkų tautinių mažumų balsų skaičiui Lietuvoje. Dabar Lietuvoje priskaičiuojama 3,700,000 gyventojų, iš kurių 17% arba 600,000 yra rusai ir lenkai. Išeivija yra "mažesnė mažuma" už anas "tautines mažumas"... Dar pridėsiu tokių jų įtakos pavyzdį: 1994-95 mokslo metais 124-se Lietuvos mokyklose veikė lenkiškos klasės, kurias lankė net 16,613 mokinių. Žvelgiant į tokius tautinių mažumų skaičius ir jų visuomeninę jėgą, kalbėti apie kokią nors įmanomą išeivijos balsuotojų įtaką Lietuvos rinkimuose nėra realu. Buvusių okupantų dėka (gi okupantais laikau ir lenkus, ir sovietus, ir nacius) Lietuvoje įkurdintų kolonistų skaičiai dešimteriopai prašoka išeivijos lietuvių skaičių.

Šalia balsavimo buhalter-

rijos galima būtų sverti piniginius išeivijos išteklius bei, gerą to žodžio prasme, jų įmanomą įtaką rinkimams. Lietuvos finansų mastu tie ištekliai nėra dideli. Tačiau ne piniguose glūdi rinkimų pakreipimo prasmė. Svarbu, kad žmonės sąmoningai rinktų valdžią panašiai, kai anuomet tie patys žmonės jungėsi į milijoninį Baltijos kelią ar Sausio 13-ąją gynė Parlamento rūmus. Taigi Lietuvoje gyvenanti tauta privalo ne tik suprasti, ko reikia siekti, bet ir rinkimų būdu pajėgti tai išreikšti. Čia reikia ugdyti išeiviją savo ištekliais prie to gali prisidėti ir prisideda. Tačiau ugdymas skiriasi nuo balsavimo ir vargu ar tai tinkama tema šiandien, praktiškai stovint rinkimų išvakarėse. Po Baltijos kelio, po Kovo 11-osios, po Sausio 13-osios jau manėme, kad tautos pulsas aiškus. Deja, per 1992 ir 1993 metų rinkimus pasirodė kitaip. Šiandien kaip tik dėl to sukame galvas ir laužome rankas.

Ieškant išeivijoje kandidatų į Seimą ar prezidentus, visų pirma reikia persiskaityti Konstituciją. Pasiskaičius paaškęja, kad po neginčijamai diplomatinį statusą turėjusio Stasio Lozoraičio, išeivija neturi ką naujo iš savo tarpo pasiūlyti. Tiesa, 1992 metais į Seimą pralindęs Kazys Bobelis, dabar turėdamas 73 metus amžiaus, spėju, 1998 metais nekels savo kandidatūros į prezidentus, o vėl šiais metais kandidatuos į Seimą. Dažnai ir Amerikoje, ir Lietuvoje minimas Valdas Adamkus yra tik trimis metais jaunesnis už Bobelį, bet, svarbiausia, jis stovi prieš neperkopiamais atrodančius konstitucinius reikalavimus. Konstitucijos 78 straipsnis reikalauja, kad kandidatas bent trejus pastaruosius metus būtų gyvenęs Lietuvoje.

(Bus daugiau)

Girdėta iš Vilniaus

• **LIETUVOS SOCIALDEMOKRATAI MINI PARTIJOS ŠIMTMETI.** Vilniuje gegužės 11 d. Jaunimo teatro salėje įvyko Lietuvos socialdemokratų partijos (LSDP) XIX suvažiavimas, skirtas pažymėti partijos įsikūrimo 100 metų jubiliejui. Jame dalyvavo svečių iš 15 pasaulio šalių. Pakviesti ir visų Lietuvoje veikiančių partijų atstovai. Iškilmingame suvažiavime patvirtinta bendra LSDP programa, tartasi dėl bendradarbiavimo rinkimuose į Seimą, dėl bendro sąrašo su Profesinių sąjungų susivienijimo nariais formavimo.

Lietuvos socialdemokratų partija šiuo metu vienija 1500 narių. LSDP skyriai bei grupės veikia 46 šalies rajonuose ir miestuose.

• **LIETUVOJE TAIKDARIAI ATOSTOGAUS TRIS SAVAITES.** Gegužės 11 d. netoli Kauno esančiame Karmėlavos aerouoste nusileido lėktuvas, kuriuo trijų savaitių atostogų į namus grįžo taikos įvedimo misiją Bosnijoje atliekantys Lietuvos kariai. Misiją karo nuslaubtoje šalyje Lietuvos savanoriai pradėjo prieš du mėnesius. Iš viso ji truks pusę metų. Būrys dislokuotas netoli Dobojaus – daugiau kaip už šimto kilometrų į šiaurę nuo Tuzlos. Danijos taikdarių batalionui priklausantys 32 Lietuvos kariai saugo savo pačių atstatytą pontoninį tiltą per Bosnos upę, žyminčią pagal Dayton'o susitarimą nubrėžtą liniją. Lietuvos taikdariai taip pat budi kontrolės ir perėjimo postuose, keliuose.

• **PAGERBIAMAS MOKSLININKO FILOSOFO, SIBIRO KANKINIO ATMINIMAS.** Gegužės 11 dieną Lietuvių katalikų mokslo akademija ir Vilkaviškio vyskupija Marijampolėje rengia mokslinę konferenciją "Profesoriui Pranui Dovydaičiui – 110". Marijampolės Mažosios bazilikoje aukotos Šventos Mišios už Vasario 16-osios Lietuvos Nepriklausomybės akto signatarą, buvusį vyriausiąjį ateitininkų federacijos vadą, religijos filosofą, mokslinių leidinių redaktorių, visuomenės veikėją, Sverdlovsko kalėjime nužudytą profesorių, akademiką Praną Dovydaitį. Tarti įžangos žodžius pakviesti Vilkaviškio vyskupas Juozas Žemaitis ir svečias iš Romos – Lietuvių katalikų mokslo akademijos garbės pirmininkas, profesorius kunigas Antanas Liulima.

Šia konferencija, kaip pranešė Eltai Lietuvių katalikų mokslo akademijoje, pradedamas profesoriaus akademiko Prano Dovydaičio gimimo 110-ųjų metinių minėjimų ciklas, kuris apims visą Lietuvą ir baigsis gruodžio mėnesį Vilniaus vyskupijoje.

• **GIMTASIS KRAŠTAS" – SPALVOTAS ŽURNALAS.** Gegužės 10 d. išspausdintas spalvoto žurnalo "Gimtasis kraštas" pirmasis numeris. Jis pakeitė iki šiol beveik trisdešimt metų ėjusį savaitinį laikraštį, kuris buvo skirtas tautiečiams gimtinėje ir išeivijoje. Pasak vyriausiojo redaktoriaus Artūro Mankevičiaus, naujasis žurnalas stengsis išsaugoti "Gimtojo krašto" tradicijas, tačiau daug daugiau dėmesio skirs ne vien išeivijai, bet ir Lietuvos aktualijoms. Svarbiausias leidėjo tikslas, kad "Gimtąjį kraštą" skaitytų visa šeima. Todėl jo publikacijas pajavirins naujausi rašytojų kūriniai, mados, sporto ir šachmatų skyreliai, pranašystės, praktiški patarimai, spalvotų galvosūkių puslapis vaikams.

Gimtasis kraštas" spausdinamas 10 tūkstančių egzempliorių tiražu "Vilspas" spaustuvėje. Iš pradžių žurnalas pasirodys kas mėnesį, o nuo liepos bus išleidžiamas kas savaitę.

• **NELEGALIŲ MIGRANTŲ PROBLEMĄ REIKIA SPREŠTI KOMPLEKSIŠKAI.** Lietuvių tautininkų sąjungos frakcija LR Seime ragina vyriausybę neatidėliojant paruošti kompleksinę programą nelegalių migrantų srautui per Lietuvą sustabdyti, rasti būdus, kaip esamus negalus grąžinti į jų šalis. Tautininkai siūlo pasirašyti dvišales arba daugiašales grąžinimo sutartis su šalimis, iš kurių nelegalūs migrantai atvyksta arba per jas vyksta, stiprinti Lietuvos valstybinę sieną su kaimyninėmis šalimis, ypač su Baltarusija, užmegzti nuolatinį ryšį su Interpolo struktūromis.

Spaudos konferencijoje Lietuvių tautininkų sąjungos frakcijos Seime seniūnas Leonas Milčius sakė, kad vien 1995 metais Lietuvoje buvo sulaikyti 2273 nelegalūs migrantai iš Indijos, Šri Lankos, Afganistano, Pakistano, Somalio ir kitų Azijos ir Afrikos valstybių. Tautininkų duomenimis, pernai 1261 nelegalus migrantas buvo išsiųstas iš Lietuvos, vien jų kelionėms išleidžiant 61 545 Lt. Vidaus reikalų ministerija 1995 metais nelegaliems migrantams išlaikyti, saugoti ir gydyti išleido apie 0,5 mln. litų. Įveikti šią problemą trukdo ir biurokratiniai barjerai. Pavyzdžiui Lietuvoje sulaikytiems nelegalams Rusija neišduoda grįžimo vizų, tuo tarpu iš Lietuvos nėra tiesaus kelio į Indiją, Pakistaną ar Bangladešą.

• **KELYJE Į NATO TRUKDO RUSIJA.** Tėvynės sąjungos (Lietuvos konservatorių) pirmininko Vytauto Landsbergio nuomone, "Lietuvos ir kitų Baltijos valstybių perspektyvinė narystė NATO darosi pačiu aštriausiu klausimu, Rusijai spaudžiant Vakarus ir JAV, kad mums būtų užkirstas kelias į šia europinę saugumo, stabilumo ir ūkinio pakilimo zoną". Pirmadienio spaudos konferencijoje jis sakė, kad reikėtų oficialiai pareikšti, kaip Rusijos oficialiosios struktūros imasi labai smarkaus šaltojo karo prieš Baltijos valstybes. Tas karas jo nuomone, yra "tebesitęsiantis reiškinys nuo 1992 metų".

Iš visur apie viską

Rašo Algirdas Pužauskas

Posėdžiai Gotlande

Švedijos Gotlando saloje įvyko Šiaurės Europos valstybių, esančių prie Baltijos jūros, pasitarimas. Darbo tvarkėje buvo minimos temos, kurios tarp kaimynų nekelia didesnių ginčų, kaip: regiono ekonominis bendradarbiavimas, gamtos apsaugos klausimai ir kultūriniai ryšiai. Neoficialiai buvo svarstomi ir saugumo klausimai. Konferencijoje dalyvavo Europos Sąjungos bei jos Komisijos atstovai. Svarbiausias klausimas buvęs: kaip įjungti į Europos organizacijas tris Baltijos valstybes, neužgaujant, nesupykdant imperinės Rusijos. Net ir nuosaikesnės rusų politinės partijos griežtai nusistačiusios prieš Estijos, Latvijos, Lietuvos įsijungimą į NATO organizaciją. Rusijai "užtenka rūpesčių" dėl Švedijos ar Suomijos įjungimo į Europos Sąjungą po tradicinio tų šalių neutralumo pozicijų. Danija ir Norvegija priklauso NATO grupei jau daug metų ir diplomatinuose sluoksniuose smarkiai remia trijų Baltijos valstybių įjungimą.

Buvęs Britanijos užsienio reikalų ministras Douglas Hurd balandžio mėnesį pasakė, kalbėdamas apie NATO grupės didinimą: "Ar galima tikėti, kad Amerika ir Britanija imsis ginti Estiją, jei tai įmanoma tik su branduoliniomis ginklais?"

Rusijos laikraščio korespondentas pokalbyje su Estijos ambasadorium Maskvoje, paklausė, kaip jam patinka atstovauti tautai, kuri rusų laikoma "didžiausiu Rusijos priešu, priešu-numeris pirmas?" Ambasadorius Mart Helme atsakė: "Man rodos, kad tai labai didelė garbė tokiai mažai šaliai kaip Estija". Estų valstybėje gyveną rusai skundžiasi "priespauda". Narvos mieste rusų gyvena daugiau negu estų, tačiau jie nėra Estijos piliečiai, nes atsisako išmokti estų kalbą ir išlaikyti egzaminus. Be egzaminų jie neturi balsavimo teisių ir negali kandidatuoti į savivaldybių vietas. Rusijos premjeras Černomirdin pasakė, kad Estijos valdžia tiesiog nenori išspręsti tų mažų klausimų, nors rusai Estijoje sudaro trečdalį visų gyventojų. Esą dėl estų politinės valios stokos atsilieka ir kitų klausimų sprendimas, kaip sienos nustatymas, senų skolų sumokėjimas.

Balandžio 15 d. Estijos užsienio reikalų ministras Siim Kallas pasakė Vokietijoje, kad Rusija serga psichologine revanšizmo liga ir pla-

nuoja, kaip praryti kaimynines valstybes. Į tai atsiliėp-dama, Rusijos užsienio reikalų ministerija pripažino, kad santykiai su Estija "nėra normalūs".

Gotlando pasitarimuose tyliai pripažinta, kad trims Baltijos valstybėms įsijungti saugumo sumetimais į NATO šiuo metu nėra jokių šansų. Teks ilgokai palaukti "taikos partnerystės" laukiamajame kambaryje, kur jau laukia Lenkija, Vengrija, Čekija ir kiti. Švedijoje girdisi siūlymai įsteigti penkių valstybių saugumo zoną iš trijų Baltijos valstybių, Švedijos ir Suomijos. Tai būtų šiaurinis buferis tarp NATO ir Rusijos.

Pietų Afrikos konstitucija

Pietų Afrika gegužės 9 d. priėmė valstybės Konstituciją, kurią sukūrė visos politinės partijos, esančios konstitucinėje Asamblėjoje. Čia prezidento N. Mandelos Tautinis Afrikos kongresas ir baltųjų Tautinė partija kontroliuoja apie 80 proc. visų balsų. Dėl kai kurių įstatymo straipsnių darbininkų unijos buvo sukėlusios streiką, protestuodamos prieš pabrėžtą nuosavybės teisių garantavimą, prieš švietimo įstatymo įvedimą "vienos kalbos" nuostatą. Zulusų genties vadai, susibūrę į Inkatha partiją, reikalavo didesnių galių ir teisių devynioms Pietų Afrikos provincijoms, bet jų negavo. Provincijos negalės atskirai imti mokesčių ar turėti savo nuosavų policijos pajėgų.

Vokiečių reformos

Vokietijos vyriausybė paskelbė taupymo programą, kurios uždavinys – sumažinti vyriausybės išlaidas. Vokietijos rytinės dalies prijungimas kainavo Bonos vyriausybei apie 200 milijardų markių. Ekonominis atoslūgis sumažino valdžios pajamas, bedarbių skaičius pakilo iki 4 milijonų. Kancleris Kohl paskelbė, jog teks griebtis nemalonių reformų. Planuojama sumažinti bedarbių pašalpas. Susirgusiems darbininkams bus mokamas atlyginimas ne 100 proc. to, ką jie gauna dirbdami, bet tik 80 proc. Nuo ateinančių metų į pensiją išeis ne 60, bet 63 metų amžiaus sulaukusios moterys. Vyrų pilną pensiją gaus, sulaukę 65, o ne 63 metų. Atidedamas numatytas vaikų priedų padidinimas.

Opozicijos socialdemokratų partija pareiškė, kad valdžia paskelbė karą socialiniam teisingumui, kai kurios

darbininkų unijos grasina streikais. Vyriausybės atstovai teigia, kad panašių reformų ėmėsi ir kitos Europos šalys – Prancūzija ir Britanija. Nurodoma, kad vokiečiai darbininkas nėra daug produktyvesnis už japoną ar lenką darbininką. Daug didesnių vokiečių pramonės įmonių jau ieško pigesnės darbo jėgos užsieniuose ir ten steigia fabrikus. Bet to, daug šalpos darbų atlieka regioninės vokiečių valstijos, vadinamos "Laender" (žemės). Vokiečiai labai didžiūdavo si valdžios lėšomis apmokamu poilsiavimu kurortuose. Kas trejus metus darbininkas galėdavo praleisti keturias savaites kalnuose, maudyklėse ar paplūdimiuose. Dabar nustatyta, kad jis gaus tokias atostogas tik tris savaites kas ketverius metus.

Vokietijos dirbančiųjų atlyginimai, įskaitant įvairius priedus, pralenkia Šveicarijos, Japonijos. Amerikos atlyginimus. Tai verčia vyriausybę ir darbdavius ieškoti išeities, mažinti išlaidas.

TRUMPAI

• Indijos parlamento rinkimai, užtrukę ilgesnį laiką, pasibaigė. Neoficialiomis žiniomis, pirmą sykį Indijos istorijoje laimėjo nacionalistų Hindų partija. Iki šiol, nuo pirmųjų demokratinių balsavimų 1951 m., Indiją valdė Kongreso partija, kuri šiuose balsavimuose tegavo apie 30 proc. balsų. Balsavimai vyko gan taikingai, politinių aistrų įtakoje žuvo "tik" 25 žmonės. Bijoma, kad nacionalistai, paėmę valdžią, bandys dar uoliau siekti branduolinių ginklų ir reikalaus vietos Jungtinių Tautų Saugumo taryboje, kur pastoviais nariais tėra pasaulio atominės galybės.

• Tuo pačiu metu, kai 27 valstybių delegatai svarstė Birminghame, Anglijoje, Vakarų Europos saugumo ir gynybos reikalus, Maskvoje valstybės saugumo tarnyba paskelbė, jog Rusijoje buvo išaiškintas britų šnipų lizdas. Alexander Zdanovich pranešė spaudai kad saugumas šnipus susekė, išaiškino ir visus įrodymus perdavė Britanijos ambasadai Maskvoje. Rusijos pilietis, kuris bendradarbiavo su britų šnipais ir perdavė jiems slaptą informaciją, buvo suimtas. Jis esąs vyriausybės tarnautojas.

• Hagoje prasidėjo Bosnijos 40 metų amžiaus serbo Dusan Tadić teismas. Jis Tarptautiniame tribunole kaltinamas karo meto nusikaltimais (Nukelta į 3 psl.).

DIRVA (USPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0191

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. • Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents. Air mail overseas \$100.00 yr.

Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Oro paštu į užsienį metams \$100.00 pusei metų \$55.00 • Atskiro numerio kaina 65 centai • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai gražinami tik autoriams prašant – Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

Redaktoriaus skiltis

IŠEIVIJOS ĮNAŠAS

Čikagoje gyvenantis Amerikos Lietuvių tautinės sąjungos pirmininkas dr. Leonas Kriaučeliūnas paskyrė Lietuvai didžiulę dovaną. Už jo skirtas lėšas rekonstruotas Lietuvos Veterinarijos akademijos teritorijoje stovėjęs pastatas. Jame įrengta naujausias tarptautinius reikalavimus atitinkanti smulkiųjų gyvūnų klinika. Tai puiki bazė moksliniam darbui ir studentų rengimui.

Tačiau birželio 20 d. numatyto iškilmingo klinikos atidarymo gali ir nebūti. Neatrodė, kad Lietuvos valdininkams tokios "smulkmenos" rūpėtų. Dar kovo 4 d. Veterinarijos akademijos rektorius V. Bižokas kreipėsi net į Vyriausybės vadovą Mindaugą Stankevičių, prašydamas atsižvelgti į šios unikalios klinikos svarbą ir paskirti lėšų, kad ji pradėtų veikti. Tačiau tiek iš Žemės ūkio, tiek iš Švietimo ir mokslo ministerijos gauti kategoriškai neigiami atsakymai, kuriuose net nėra jokio rimtesnio pasiūlymo, kaip pradėti klinikos veiklą. Tikriausia ponai valdininkai nusprendė, kad jei daktaras Leonas Kriaučeliūnas įrengė tą kliniką, tai tegu dabar pats dar ir jos darbuotojus nusamdo, jiems algas moka, už elektrą, vandenį ir kitus "patogumus" komunalininkams atsilygina. Kaip toje pasakoje:

- Tinginy, te kiaušini!
- Ar nuluptas?
- Ne.
- Tai mesk per tvorą.

Man jo nė nereikia.

Sunku su tokiais kalbėtis, kurie tik "iš aukščiau" ateinančius nurodymus yra išmokę vykdyti. Piršto nepajudins, iš Maskvos "gosplano" ar "glavkos" parėdymų neišgirdęs...

Stop! O gal kaip tik išgirdęs? Gal iš ten išakmiai nurodyta: "Jokios paramos ir jokio dėmesio! Kuo blogiau – tuo geriau! Šiuokštu, jokios ten "kapitalistinės" technikos ir technologijos į Lietuvą neįsileisti. Tegų grįžta atgal į

Ameriką!" Juk tik taip galima "vietinį proletariatą" paskatinti į "matuškos" glėbį sugrįžti.

Moderniai mokymo ir mokslo įstaigai, net ir veltui gautai, atidaryti lėšų nėra. O baisiausiai išsipūtusiems ministerijų ir departamentų valdininkų "etatams" jų surandama. Keisčiausiems politikierių įnoriams tenkinti jų yra tiek, kiek tik širdis geidžia.

Matyt, neveltui kai kurie "senosios–naujosios" daugumos atstovai po 1992 metų rinkimų gyrėsi "sutvarkysią išeiviją". Veterinarinė klinika – tik mažmožis. Juk net pats Prezidentas antai pripažino, kad "nėra valstybinės išeivijos politikos". Bet juk niekas netrukdytą sudaryti. Tiek valdžiai jos ir tereikėjo.

Ne Vyriausybė, ne prezidentūra, bet pati išeivija energingai ėmėsi iniciatyvos, kad tarp Lietuvoje ir užsienyje gyvenančių tos pačios tautos vaikų atsirastų pilnakraujis visapusiškas bendradarbiavimas. Apie tai liudija neseniai Vilniuje pasibaigusi bendros Seimo ir JAV Lietuvių bendruomenės komisijos sesija. Pirmą kartą po Nepriklausomybės atkūrimo buvo pradėtos įvairiapusiškos svarstybos, parengti pirmieji ne tik kultūrinio, bet ir politinio bendradarbiavimo dokumentai. Vienu iš reikšmingiausių dokumentų reikia pripažinti rezoliuciją dėl Rusijos Dūmos siekių atkurti SSRS. Netolimoje ateityje laukia kiti, dar svaresni darbai. Atsiveria galimybė išeiti iš užburto "siuntinukų-talpintuvų" šablono ir panaudoti išeivijos intelektą bei patirtį Lietuvos labui.

Tačiau ši iniciatyva kam labai nepatiko. Ir ne tik Lietuvoje, bet ir šioje Atlanto pusėje. Jau matome mėginimus supriešinti JAV LB ir Pasaulio lietuvių bendruomenę. Labai reikėtų, kad šių organizacijų vadovai nepasiduotų nešvarioms intrigantų užmačioms sužaisti "ambicijų korta".

Nereikia savęs apgaudinėti ar leisti būti suklaidintiems, kad Rusija yra pasikeitusi. Tą dainelę mes jau daugiau kaip pusę šimtmečio girdime. Nespėjo spaudos, aprašiusios didžiulius 1936-1938 metais Stalino praveistus valymus, sunaikinant Sovietų sąjungos kūrėjus, dažai išdžiūti, kai buvo pradėta apie pasikeitusį komunizmą kalbėti. Tik niekas nesakė, kuria linkme jis yra pasikeitęs. Tie, kurie į Maskvą dairėsi, galvojo, kad jeigu pasikeitė, tai tik į gerąją pusę. Gana daug Lietuvos intelektualų būdavo kviečiami į SSRS pasiuntinybės priėmimus. Tie, kurie būdavo kviečiami arba priklausė Rusijos – Lietuvos draugystės draugijai, skleidžiamai propagandai patikėjo.

Jų tarpe buvo daug žymių žmonių. Vienas iš jų – prof. V. Krėvė-Mickevičius. Kadangi SSRS pasiuntinybei jis jau buvo žinomas, tad buvo pakviestas į vadinamąją Liaudies vyriausybę. Matydamas, kad jau pirmaisiais mėnesiais buvo pradėtas Lietuvos ūkio griovimas, jis vis dar galvojo, kad tai vyksta be Stalino žinios. Tad vyko į Maskvą, norėdamas pats vie-

NEREIKIA TIKĖTI, KAD MASKVA PASIKEITUSI

Juozas Žygas

toje išsiaiškinti. Susitikti su Stalinu jam nepavyko, bet matėsi su Molotovu. Šis matydamas, kad jo svečias esamoje padėtyje nesiorientuoja, tada jam aiškiai pasakė, kad mažos valstybės turės išnykti. Dabar Lietuva, Latvija ir Estija, o paskui ateis eilė ir Suomijai. Galutinai jam akis atidarė birželio 14-16 d. trėmimai. Tuomet pats savo akimis pamatęs pasakė: "Kas norite pamatyti "Dantės pragarą", tai nueikite į geležinkelio stotį."

Ašaros ir kraujas nudžiūsta, o tie, kurie kentėjo, jau baigia išmirti. Tad ir vėl galima žmonėms lopšinę dainuoti. Rusija išsigynė Sovietų sąjungos ir tariamai rankas nusiplovė. Bet tas išsigynimas tėra tik tiems, kurie per rausvus akinius žiūri. Nes Rusija nors SSRS ir išsigina, ir bet kokios atsakomybės atsisako, tačiau jos grobio paleisti nenori ir gražiuoju niekuomet nepaleis. Rusija nė nemano Paryžiuje ir Romoje iš Lietuvos ambasadų pastatų išsikraustyti. Kuomet tai buvo paminėta Vilniuje besilankančiam Italijos užsienio reikalų viceministriui, tai jis maždaug taip at-

sakė: "Tai yra labai delikatus ir komplikotas reikalas". Pagal tarptautinę teisę nėra jokios didelės komplikacijos, kadangi diplomatiniai pastatai yra laikomi atstovaujamosios valstybės teritorija. Visa komplikacija yra todėl, kad didelę dalį Europos Maskva su naftotiekiais ir dujotiekiais prie savo skvernų pririšo.

Tad jau net Maskvos žodį kiek nepalankiau paminėti yra labai komplikotas reikalas. Nenuostabu, kad ir Lietuva jai lankstosi. Žinoma, norint savo valstybinę politiką turėti, reikia ant nuosavų kojų stovėti. Dabar, kuomet energija, šiluma ir karštas vanduo nuo Maskvos malonės priklauso, tai savo nuomonę mažai kas teisdrįsta pareikšti. Jeigu to pririšimo nebūtų, tai su Maskva reikėtų kalbėti apie 1920 metų sutartį ir jos vykdymą. 1940 metų sutartimi tebuvo atgauta tik maža dalelė pietų ir pietryčių Lietuvos. Tuomet reikalai buvo tvarkomi SSRS vardu. Dabar pakartotinai sakoma, kad Rusija nieko bendro su SSRS neturi ir už jos veiksmus neatsako. Tad dabartinė Rusija turėtų pripažinti 1920 metų sutartį, kurią Rusija su Lietuva pasirašė.

Iš visur apie viską

Rašo Algirdas Pužauskas
(tęsinys iš 2-ojo puslapio)

mais, Bosnijos gyventojų žudymu ir kankinimu. Iki šiol tribunolas yra apkaltinęs 43 Bosnijos serbus, 8 Bosnijos kroatų ir 3 musulmonus. Svarbiausi Bosnijos serbų kaltinamieji – politinis serbų vadas Radovan Karadič ir kariuomenės vadas gen. Radko Mladič tebėra laisvi. Jie važinėja Bosnijoje, visada lydimi 60 vyrų sargybos. Teismas paskyrė Olandijoje gyvenantį advokatą Michail Wladimiroff ginti teisiamąjį Tadič.

• Palestinos valdžios galva J. Arafatas priminė Izraelio vyriausybei, kad ji žadėjo atitraukti savo kareivius iš Hebrono miesto. Izraelio valdžia laiko Hebrone kareivius, nes ten apsigyveno apie 400 žydų, gyvenančių tarp 120,000 arabų. Nežiūrint tos apsaugos, prieš porą savaitių Hebrone buvo peiliu nužudytas senyvas žydų rabinas. Šalia Izraelio kareivių, Hebrone tvarka padeda palaikyti 60 norvegų stebėtojų. Izraelis tvirtina, kad Hebrono senamiesčio centrą jam teks ir toliau prižiūrėti, nors kitos miesto dalys bus perleistos palestiniečiams.

• Rusija, pradėjusi ekonomines reformas, užsitraukė nemažas skolas. Pernai dar

iš buvusios Sovietų Sąjungos paveldėtų skolų buvo 70 milijardų dolerių. Maskva įsigijo dar 11 milijardų naujų skolų. Balandžio 29 d. baigėsi Rusijos derybos su vadinamuoju Paryžiaus klubu. Pasirašytas dokumentas duoda Rusijai 25 metus laiko sugrąžinti užsienio bankams 38.7 milijardus dolerių. Per šešerius metus rusai galės mokėti bankams tik palūkanas, palikdamį pagrindinių skolų mokėjimą ateičiai. Paryžiaus klubo žiniomis, Rusijos skolos užsienio bankams pernai siekė 121 milijardo dolerių.

• Nežiūrint politinių skirtumų ir įtempimų Taivano ir komunistinės Kinijos ekonominiai ryšiai klesti. Abipusė prekyba siekia 20 milijonų dolerių per metus, o Taivano biznierių yra investavę Kinijoje apie 25 milijonų dolerių. Prekyba vyksta per trečiąsias šalis, daugiausiai per britų valdomą Honk Kongą. Ši teritorija ateinančiais metais pereis į Kinijos rankas. Tuo rūpinasi Taivano biznio vadovai. Jau ieškoma "trečiųjų uostų", per kuriuos bus organizuojamas abiem pusėm

naudingas žaliavų ir prekių pasikeitimas.

• Britanijos savivaldybių rinkimai parodė, jog konservatorių partija su premjeru John Major priekyje gali prarasti valdžią artėjančiuose parlamento rinkimuose. Darbiečių partija laimėjo, renkant miestų tarybas dešimtyje didelių miestų.

• Egipto vyriausybei daug nemalonumų padarė Izraelio puolimai Libane. Sumažėjo Egipto prekyba su Izraeliu. Užsaldyti bendri statybos projektai, kaip dujotiekio tiesimas iš Egipto į Izraelį. Egipto spaudoje pasigirdo balsai, reikalaujantys ištremti Izraelio ambasadorių, nutraukti diplomatinis santykius. "Dvi akys už vieną akį", – pasakė Egipto prezidento patarėjas Osama ai-Baz. – "Jei kas nors tau užmina ant kojos, tu nepuoli jo su durtuvu ir neišžudai visos jo šeimos. – pridėjo jis. – O taip Izraelis pasiėmė Libanę".

• Pasaulio žydų organizacijos susitarė su Šveicarijos bankų atstovais, kurie pažadėjo padėti surasti bankuose senus Europos žydų piniginius indėlius ir sugrąžinti juos įpėdinams.

T Ė V Y N Ė S P A D A N G Ė J E

IAMŽINAMAS KANKINIŲ ATMINIMAS

Paminklas nežinomam partizanui Varėnos miesto kapinėse

Dabartinei valdžiai nerūpi pokario metų Lietuvos istorija: partizaninė kova, žmonių kankinimai, visos tautos naikinimas. Laikas bėga, viskas pasidengia užmaršties dulkėmis. Todėl mes stengiames įamžinti garbingą tautos praeitį, ne tik granite iškaldami žuvusiųjų už Lietuvos laisvę vardus. Lankome mokyklas, pasakojame jaunimui apie pokario metų tautos didvyriškumą, okupantų žvėriškumą, niekuo nekaltų žmonių kankinimą ir žudynes, apie nelemtą tremtį į Sibirą, į amžinojo išalo žemę.

Mes suprantame šventą savo pareigą tai atlikti, nes po mūsų, vargu, ar kas norės tuo užsiimti. Varėnos PKTS skyrius pastatė apie 250 kryžių. Vien Merkinės kankių kalnelyje jų yra apie du

šimtai. Tarp kryžių pastatėme koplytėlę, kurioje įvardinsime keletą šimtų žuvusių Merkinės bataliono partizanų. Įvairiose vietose pastatėme šešis paminklus, keletą paminklinių akmenų. Valdžia prie to beveik niekuo neprišidėjo. Visa tai daugiausia yra buvusių politinių kalinių ir tremtinių darbai. Siunčiu keletą paminklų, kuriuos savo rankomis pastatėme, nuotraukas.

Pirmoje nuotraukoje (žr. 1 psl.) matome Daugų kapinėse pastatytą ažuolų memorialą, kurio papėdėje perlaidoti partizanų palaikai, išskelti iš dviejų šulinių ir iškasti iš buvusios enkavedistų būstinės kiemo. Šiuos darbus per dvi 1990-91 metų vasaras atliko Varėnos politiniai kaliniai ir tremtiniai bei partizanų artimieji. Ažuolų stelose

iškalti 30-ties partizanų vardai. Paminklas pašventintas 1992 m. liepos 6 d.

Antroje nuotraukoje – paminklas Nežinomam partizanui Varėnos miesto kapinėse. 1992 metais čia perlaidoti miške iškasto nežinomo partizano palaikai. Paminklo plokštėse įrašyta 150 Dainavos apygardos, Merkio rinktinės, Varėnos bataliono žuvusių kovotojų vardų. Tik niekas nežino, kur okupantai juos užkasė.

Granito plokštės paminklui parūpino Varėnos bažnyčios klebonas. Partizanų vardai iškalti už pinigų, kuriuos paaukojo JAV gyvenantis lietuvis Stasys Šula. Paminklą pastatė LPKTS Varėnos skyriaus nariai. Paminklas pašventintas 1993 metais.

Trečioje nuotraukoje – paminklinis akmuo, pastatytas šalia kelio "Varėna–Merkinė", prie taip vadinamo "Velnio tilto". Kovodami prieš okupantus, partizanai naudojos šios vietovės gamtos surėdyta aplinka, tinkama pasalai. Keletą kartų čia buvo sunaikintos didelės motorizuotos priešų grupuotės. Čia žuvo vienas partizanas – būrio vadas Vincas Ivanauskas ("Gegutis"), vienas iš keturių brolių. Paminklas pašventintas 1995 m. lapkrityje.

Mes tikime, kad ateities kartos semsis stiprybės, mitydamos garbingą mūsų tautos praeitį. Mes tikime šviesa ateitimi, kaip tikėjome, būdami Sibire, kad grįšime ir sulauksime nepriklausomybės.

Vytautas
KAZIULIONIS
Varėna

Paminklinis akmuo šalia kelio "Varėna – Merkinė"

LIETUVIŲ TAUTININKŲ SĄJUNGOS SEIMO RINKIMŲ PROGRAMA

Projektas

Visais laikais tik tautinės idėjos vedina Lietuvos šviesuomenę skelbdavo išsivadavimo žygį. Visais laikais tik tautos valia Lietuva atgaudavo savo Nepriklausomybę. Lietuvos Sąjūdis laimėjo, iškėlęs tautos atgimimo ir nepriklausomybės vėliavą. Tačiau šiandien šios Lietuvai lemtingos tiesos vis labiau pamiršamos.

Lietuvių tautininkų sąjunga ima į savo rankas tautos atgimimo ir nepriklausomybės vėliavą ir kviečia visus, kam brangi nepriklausoma ir pasaulyje gerbiama Lietuva, telktis ir dirbti Tėvynės labui.

Lietuvių tautininkų sąjunga, dalyvaudama Lietuvos Respublikos Seimo rinkimuose, sieks mūsų valstybėje įgyvendinti tvarką, teisingumą ir tautiškumą, sukurti nepriklausomą, demokratišką, stiprią, teisingą ir turtingą Lietuvą.

1. VISKAS TAUTAI, NIEKO PRIEŠ TAUTĄ, NIEKO VIRŠ TAUTOS

TAUTOS JĖGA – VIENYBĖJE

Valstybės tikslas turi būti bendrasis gėris. Juo žmogus yra tampriau susijęs su gerai organizuota valstybe, tuo jis yra stipresnis, turtingesnis ir laimingesnis. Ir juo piliečiai yra stipresnės asmenybės, tuo labiau jų galiomis sutvirtėja ir valstybė. Tik visų tautos narių vienybė tegali kurti tautos ir valstybės gerovę. Tautos vienybė, jos narių solidarumas yra svarbiausia tautos gyvybingumo prielaida. Todėl valstybės valdžia turi prižiūrėti, kad nebūtų kenkiama šiai vienybei, kad ji nebūtų silpninama, kad tautos dalys, sluoksniai nebūtų priešpastatomi vieni kitiems. Valdžia privalo šalinti tas priežastis, kurios silpnina ar gresia tautos vienybei.

MES - VIENA ŠEIMA

Mes sieksime palaikyti visame pasaulyje išblaškytų lietuvių tautiškumą. Dar ne viskas nuveikta, sudarant palankias sąlygas tremtiniams, išeiviams bei jų palikuonims grįžti į tėvynę ir įsijungti į savo tautos ir valstybės gyvenimą. Ypatingo dėmesio laukia lietuvių kilmės gyventojai, gyvenantys lietuvių etninėse žemėse, šiuo metu esančiose už Lietuvos Respublikos ribų. Būtinai kuo glaudesnis jų ryšys su Lietuva, jų tautinių reikmių geresnis tenkinimas, taip pat nutautintų etninių lietuvių tautinės sąmonės gaivinimas.

TAUTA TARP TAUTŲ

Tautinė ideologija, tautiškumas neturi nieko bendro su kitų tautų niekinimu ar neigimu. Kas nekenčia kitų tėvynės ar tautos, tas negali

mylėti ir savosios. Kas žemina kitą tautą, tas negerbia ir savosios. Tautininkai myli, gerbia savo tautą, didžiuojasi priklausą jai, jiems savoji tauta – pati brangiausia ir geriausia. Bet jie supranta ir kitos tautos tautininkus, kuriems brangiausia yra jų tauta. Štai kodėl įvairių tautų tautininkai gali geriausiai suprasti vieni kitus, turi geriausiai sutarti, sprenddami tarpusavio reikalus.

NE SVETIMŠALIAI, O SAVI PILIEČIAI

Kitų tautų nariai, nuo seno gyvenantys Lietuvoje, tarp lietuvių, ar vėliau pasirinkę Lietuvą savo antrąja Tėvyne – ne svetimšaliai, o savi piliečiai. Jie ne svetimtaučiai, o kitataučiai, kartu stiprinantys ir saugantys Lietuvos valstybę, turintys tas pačias teises ir pareigas, kurias turi šios žemės šeiminkai – lietuviai. Tačiau asmenims, atvykusiems į Lietuvą okupacijų bei aneksijos laikotarpiu ir nepritapusiems prie lietuvių tautos ir valstybės, reikia sudaryti palankias sąlygas grįžti į savo tėvynę.

LIETUVA – NE PEREINAMAS KIEMAS

Nepageidautinas ir neleistinas kitų šalių gyventojų nelegalus atvykimas į Lietuvą. Būtina taip sutvarkyti valstybės sienos apsaugą ir kontrolę, kad nelegalus atvykimas būtų negalimas. Neteisėtai į Lietuvą patekusius reikia nedelsiant ir besąlygiškai grąžinti į šalį, iš kurios jie pas mus atvyko arba kurios piliečiais jie buvo. Bet kas, padėjęs nelegaliai atvykti į Lietuvą kitų šalių gyventojams, turi būti griežčiausiai baudžiamas. Tai nusikaltimas ne tik prieš tuos asmenis, kuriuos jie atvezė, bet ir prieš lietuvių tautą.

LAISVĖ VISIEMS

Be asmenybės laisvės negalima jokia pažanga. Laisvės principas demokratiškoje yra visuotinis. Tai yra laisvė visai tautai, laisvė visiems, ne tik tam tikriems sluoksniams, klasėms, grupėms ar asmenims. Tad jeigu kas savo laisvę naudoja pikta ir trukdo kitiems laisvę naudotis, tuo pačių praranda teisę į savo laisvę. Absoliuti laisvė yra anarchija, chaosas, tvarkos pabaiga. Valstybės įstatymai, visuotinai priimtos moralės normos, tautos ir šeimos tradicijos, pagarba kito asmens laisvei ir teisėms yra rėmai, kurie skiria tvarką ir teisingumą nuo anarchijos. Tik tokiu būdu sąlygota laisvė bus prasminga ir kūrybinga.

AMERIKOS LIETUVIŲ NAUJIENOS

NAUJAS LIETUVIŲ FONDO
TARYBOS PIRMININKAS

Lietuvos Fondo tarybos posėdis įvyko balandžio 25 dieną, Pasaulio lietuvių centre Lemonte. Jame dalyvavo septyniolika LF tarybos narių. Negalėjo dalyvauti tik po ilgesnės ligos ir operacijos atostogų į Floridą išvykęs Stasys Baras. Pirmą kartą posėdyje dalyvavo kovo 30 dieną LF narių suvažiavime trejų metų kadencijai išrinktas naujas LF tarybos narys Kęstutis Ječius.

Naujo LF tarybos pirmininko rinkimus šiame posėdyje pravedė LF garbės komiteto pirmininkas dr. Jonas Valaitis, kuris prieš tai buvo pasitaręs su visais komiteto nariais ir kalbėjęs su kandidatais. Komiteto vardu nauju LF tarybos pirmininku buvo pasiūlytas LF darbuose nuo jo įsisteigimo pradžios talkinęs ir 1971 metais LF

narių suvažiavime pirmą kartą į tarybą išrinktas ir po to sekusiuose suvažiavimuose kas treji metai perrinktas Vytautas Kamantas iš Grand Rapids, Michigan. Kandidatui iš posėdžio kambario išėjus, po trumpų diskusijų, visi posėdžio dalyviai vienbalsiai jį išrinko LF Tarybos pirmininku.

Naujasis LF tarybos pirmininkas Vytautas Kamantas savo žodyje pasisakė, kad po netikėtų LF narių suvažiavimo balsavimo rezultatų pasikeitus pirmininkams, ir toliau bus tęsiami Lietuvių fondo tarybos ir valdybos anksčiau numatyti planai bei darbai, vykdomi LF narių suvažiavimo nutarimai, kreipiamas dėmesys į LF narių ir lietuvių visuomenės, spaudos ir radijo pageidavimus, pasisakymus, patarimus, kritiką,

glaudžiai dirbama su Lietuvių Bendruomene, gerai informuojami LF nariai, spauda, radijas ir visuomenė, ieškoma daugiau narių ir aukų, siekiama dešimties milijonų dolerių pagrindinio kapitalo. Bus ir toliau gerai investuojamas kapitalas, kad būtų galima daugiau skirti paramos lietuvių švietimui, kultūrai, mokslui stipendijoms ir kitiems reikalams. Tačiau bus padaryti kai kurie techniški pakeitimai tarybos, valdybos bei metinių suvažiavimų darbuose, kad visi reikalai būtų sprendžiami LF tarybos posėdžiuose. Kartu artimai dirbdami abu LF vadovai – LF tarybos pirmininkas Vytautas Kamantas ir LF valdybos pirmininkas Povilas Kilius – sieks geresnės Lietuvių Fondo ateities.

LF informacija

TAUTOS FONDO
NUTARIMAI

Susirinkę į Tautos Fondo metinį susirinkimą ir žinodami, kad demokratijos puoselėjimas Lietuvoje yra svarbiausias Tautos Fondo uždavinys, su rūpesčiu turime pripažinti, kad demokratija Lietuvoje yra pavojuje. Šie metai dėl artėjančių rinkimų yra labai rimti. Todėl šiam klausimui skirtas mūsų ir visos išeivijos dėmesys.

Kai didžioji Lietuvos gyventojų dalis džiaugiasi atgauta valstybine nepriklausomybe ir sąžiningu darbu siekia ją įtvirtinti bei sulaukti šviesesnės ateities, vis labiau plinta neviltingas, krinta gyventojų sveikatos lygis, merdži krašto ūkis, išgali skurdas. Klesti nusikaltimai bei korupcija net tarp tų, kurie yra pasiekę išskirtinę galią ir valdžią.

Todėl šis susirinkimas, išklauses Tautos Fondo Tarybos, Valdybos, Revizijos Komisijos ir simpoziumo metu padarytus pranešimus bei pasisakymus, nutaria:

1. Skirti paramą tiems Lietuvos visuomeninių organizacijų uždaviniais, kurie sudarytų sąlygas per rinkimus pakeisti nekompetetingus, nesąžiningus, savanaudžius vadovus asmenimis, siekiančiais stiprinti teisinę ir tautinę Lietuvos valstybę, įgyvendinti demokratinius principus, pagrįstus asmens laisve, teisingumu ir visos visuomenės gerove.

2. Raginti išeiviją nepamiršti savo pilietinės pareigos ir registruotis dalyvauti Lietuvos rinkimuose.

3. Remti Lietuvos mokytojus, skatinti platią ir kūrybingą APPLE organizacijos veiklą, kadangi Lietuvos ateitis priklauso nuo dėmesio

mokykloms, pagarbos mokytojams ir švietimo lygio.

4. Remti Lietuvos aukštųjų mokyklų studentus ir jaunus dėstytojus tose mokslo srityse, kurios tiesiogiai susijusios su Lietuvos ūkio bei valstybės poreikiais. Skiriamas šių sričių stipendijas, kreipti ypatingą dėmesį buvusių tremtinių ir politinių kalinių šeimų nariams.

5. Toliau plėsti jau sėkmingai vykdomą paramą švietimui Vilnijos krašte ir Lietuvos užribių lietuvių telkiniuose.

6. Atkreipti ypatingą dėmesį į partizanus, tremtinius ir politinius kalinius bei jų šeimas, kurioms reikia paramos.

7. Pritarti Tautos Fondo vykdomai "Gyvosios Istorijos" programai, įrašant dar gyvenančių partizanų ir buvusių Sibiro tremtinių pasisakymus apie jų iškęstą vargą ir kančias, nes jų atsiminimai yra neįkainojama Lietuvos istorijos medžiaga.

8. Padėkoti lietuvių visuomenei už paramą Tautos Fondui ir skatinti ją šią paramą padidinti, ypač kviečiant jaunąją kartą bei naujuosius ateivius tapti Tautos Fondo nariais. Palikimus reikia užrašyti Lithuanian National Foundation vardu. Priminti, kad aukas Tautos Fondui, ne mažesnes kaip \$3,000, aukotojas gali nukreipti jo paties pasirinktam projektui.

9. Tautos Fondo metinis narių susirinkimas dėkoja Tautos Fondo Tarybai, Valdybai, Tarybos sudarytoms komisijoms, Tautos Fondo Atstovybei Lietuvoje bei visiems nariams, vienokiu ar kitokiu būdu prisidėjusiems prie mūsų organizacijos darbų.

PADĖKOS IŠ LIETUVOS

Regina Juškaitė

Lietuvos Vyčių organizacijos padalinys "Pagalba Lietuvai" sulaukė padėkos laiško iš Lietuvos.

Dr. Kazys Paltanavičius, Šv. Jokūbo ligoninės direktorius rašo: "Širdingai dėkojame už atsiųstą labdarą: 15 kartoninių dėžių su puikiais vaistais ir kitomis medicininėmis priemonėmis. Kadangi Lietuvos ligonių finansavimas yra per menkas ir dėl to negalime reikiamai ligonius aprūpinti vaistais ir kitais gydymui reikalingais dalykais, esame labai dėkingi, kad Lietuvos Vyčiai mūsų ligoninei taip nuoširdžiai padeda."

Vilkaviškio vyskupas Juozas Žemaitis pareiškė:

"Man trūksta žodžių padėkoti Jums už pastangas Vilkaviškio katedrai parūpinti vargonus, suolus, altorius, stacijas ir kitus reikmenis. Aš dėkoju Dievui, kad suvedė mane su tokiais žmonėmis, kaip Lietuvos Vyčiai. Tikrai tikiu, kad su Dievo ir Jūsų pagalba sėkmingai užbaigsime Vilkaviškio katedros įrengimą. Kartu su vyskupijos kunigais ir tikinčiaisiais stengsimės geradariams atsilyginti malda."

Vyskupas Sigitas Tamkevičius, CARITO prezidentas (Kauno arkivyskupijos skyrius) rašo: "Dėkojame "Pagalba Lietuvai" už 1,000

JAV dol. čekį labdaros valgyklai Kaune. Meldžiame Visagali, kad Jis gausiai atlygintų kiekvienam aukotojui ir laimintų Jūsų draugijos veiklą".

Lietuvos Vyčių padalinys "Pagalba Lietuvai" gavo laišką iš Vilniaus miesto sveikatos, sanitarijos ir higienos skyriaus vadovo Juozo Galdiko. Tame laiške pranešta, kad Vilniuje medikai buvo paskiepyti Hepitito-B skiepu. Skiepai buvo išdalinti 30-čiai ligoninių ir poliklinikų. Vakciną gavo Kauno akademinė klinika, Klaipėdos ir Anykščių miestų ligoninės. Beveik 3,000 dozių išdalinta gydymo įstaigoms

Los Angeles "Dramos sambūris" po sėkmingo pasirodymo Cleveland'e keliauja toliau. Iš kairės: rež.P. Maželis, M. Kašėtaitė, S. Mikutaitytė, J.Raibys, A.Ragauskas. Dr.V.Stankaus nuotrauka

AMERIKOS LIETUVIŲ BALSAS
KEIČIA STOTĮ

1945 m. rugsėjo 8 d., Tautos šventės dieną, Detroito ir jo apylinkių lietuviai išgirdo pirmąją "Amerikos Lietuvių Balso" radijo programą. Jau virš penkiasdešimt metų, kai ši visuomeninė ir kultūrinė programa tarnauja Detroito lietuviams, informuodama juos apie lietuvių organizacijų veiklą, įvykius "savam kieme", Lietuvoje ir visam pasaulyje, grodama lietuvišką muziką, švęsdama tautines šventes.

"Amerikos Lietuvių Balso" pradžia buvo sunki – nebuvo lengva gauti radijo stotį, trūko lėšų, neturėta pakankamai plokštelių muzikos. Tuos sunkumus nugalėjo Amerikos Lietuvių Balso ra-

dijo klubas.

Bet atėjo vėl laikas pasikeitimams. Nuo š.m. birželio 2 d., sekmadienio, nuo aštuntos iki devintos valandos ryto "Lietuvių Balsas" bus girdimas iš WNZK, banga 690 AM. Ši stotis yra labai galinga ir klausytojai galės girdėti net 100 mylių spinduliu. WCAR radijo stotis yra parduota ir reikia užleisti vietą kitokios paskirties programoms. Paskutinė programa WCAR radijo stotyje bus sekmadienį, gegužės 26 d. Tą patį rytą nuo aštuntos valandos bus "Amerikos Lietuvių Balsas" iš WNZK radijo stoties, kad visi klausytojai galėtų susirasti naują stotį.

Regina JUŠKAITE

X LIETUVIŲ TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĖS PRISIMINIMAI

X Lietuvių tautinių šokių šventės Organizacinis komitetas jubiliejinės šventės proga pradeda platinti jos prisiminimui skirtus suvenyrus. Šiuos suvenyrus galima užsisakyti, iš anksto užpildžius ir atsiuntus į šventės būstinę čia išspausdintą atkarpą. Žinoma, juos bus galima įsigyti šventės mugėje bei kituose renginiuose, tačiau tada jų kaina bus didesnė. Todėl norėdami suvenyrus įsigyti pigiau, atsiųskite užsakymus iki birželio 1 d.

SUVENYRŲ UŽSAKYMO ANKETA

____Guzikėliai/"Buttons (spalvotas logo) = po \$1.00
 ____Kepuraitės/"Baseboll caps" (geltonos su juodu logo) = \$8.00
 ____Krepšėliai/"Tote bags" (lininiai su spalvotu logo)=\$11.00
 ____Krepšėliai/"Fanny packs" (geltoni su juodu logo)=\$9.00
 ____Sortiniai buteliukai/"Sports bottles" (spalvotas logo) = \$6.00
MARŠKINĖLIAI/"T-SHIRTS" (balti su spalvotu logo):
 ____Small=\$12.00 ____XX-Large=\$15.00
 ____Large=\$12.00 ____XXX-Large=\$15.00
 ____X-Large
"LIMITED EDITION" MARŠKINĖLIAI (balti su visų dešimties švenčių spalvotais logo):
 ____X-Large=\$25.00 ____XX-Large=\$30.00
Persiuntimas: \$.75 už kiekvieną užsakytą suvenyrą.
 Vardas ir pavardė _____
 Adresas _____
 Telefonas (____) _____ Iš viso siunčiu: \$ _____
 Čekius rašyti: X LITHUANIAN FOLK DANCE FESTIVAL
 Siųsti: 2715 West 71st Street, Chicago, IL 60629

X LIETUVIŲ TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĖS DALYVIŲ, APSISTOJUSIŲ HYATT, DĖMESIUI

X Lietuvių Tautinių Šokių šventės organizacinis komitetas mielai nuveš šventės dalyvius, apsistojusius Hyatt Regency O'Hare viešbutyje, į susipažinimo vakarą (liepos 5 d., Navy Pier) ir į šventę (liepos 6 d., Rosemont Horizont). Tačiau, norint užsakyti pakankamai autobusų, reikia iš anksto žinoti, kiek atsiras norinčių šia transporto priemone pasinaudoti. Todėl vietas autobuse reikia užsisakyti iš anksto. Užpildykite ir atsiųskite čia išspausdintą atkarpą iki birželio 15 d. Neužsisakius vietų iš anksto, pervežimo garantuoti negalėsime.

Autobusų bilietus iš Čikagos apylinkių galima užsisakyti, skambinant Aldonai Palukaitienei telefonu: (312)471-0811.

AUTOBUSŲ UŽSAKYMO ANKETA

Į SUSIPAŽINIMO VAKARĄ ir atgal į Hyatt _____ bilietų po \$5.00 asmeniui
 Į TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĘ ir atgal į Hyatt _____ bilietų po \$3.00 asmeniui
 Iš viso siunčiu \$ _____

Vardas ir pavardė _____
 Adresas _____
 Telefonas (____) _____ Iš viso siunčiu: \$ _____
 Čekius rašyti: X LITHUANIAN FOLK DANCE FESTIVAL
 Siųsti: 2715 West 71st Street, Chicago, IL 60629

TORONTO "VOLUNGĖS" DAINŲ AIDAI

Toronto lietuvių choras "Volungė" šių metų pavasarį švenčia savo veiklos 20-meči. Žiupsnelis istorijos.

Moterų oktetas – "Volungė" susikūrė 1975 metų rudenį. Aštuonioms lietuvaitems 1976 metų pradžioje pradėjo vadovauti energinga muzikė Dalia Skrinskaitė-Viskontienė. Ir nuo to laiko "Volungė" tapo laukiama klausytojų: džiugino liaudies bei estradinėmis dainomis ne tik Toronto ir kitų Kanados vietovių lietuvių publiką, bet platinė skambia dainą New York'e, Chicago'je, koncertavo Išeivijos Jaunimo kongrese Anglijoje bei Vokietijoje.

Prie okteto 1980 metais prisijungė devyni vyrai. "Volungė" tapo mišriu choru. Keitėsi ir plėtėsi repertuaras. Savo daina choras praturtino ne vieną minėjimą, koncertą bei vakaronę. Kūrybinė grupė palaipsniui gilinosi į religines giesmes, choralus. Ypatingai šiltai jauną chorą rėmė Toronto lietuvių Prisiėlimo parapija ir jos klebonas Augustinas Simanavičius. "Volungė" ir dabar tebegieda šv. Mišiose, bažnytinėse apeigose. Tuo pačiu chorui vis labiau veriasi religinės muzikos skrynia, leidžianti studijuoti ne tik lietuvių, bet ir užsienio kompozitorių darbus.

Nuo 1980 metų choras subrendo į 50 narių kūrybinį junginį, nuolatos tobulindamas dainavimo techniką

rinkdamasis vis sudėtingesnę, išraiškingesnę ir įdomesnę repertuarą. Per ganėtinai trumpą laiką "Volungė" tapo vienu stipriausiu choru Šiaurės Amerikos lietuvių tarpe. Tai ir viena iš didžiausių Šiaurės Amerikos kūrybinių grupių, apjungusi jaunesnės ir vidurinėsios kartos dainos meno puoselėtojus.

"Volungė" pirmą plokštelę įrašė 1985 metais. 1986 metais ji laimėjo laureatų vardą Kanados CBC radio "Choral Competition" etninių chorų konkurse. "Giesmės" – antroji choro plokštelė, išleista 1987 metais.

Nemažai dėmesio "Volungė" skiria ir augančiai kartai, kviesdama ir rengdama koncertus su Toronto lietuvių Parapijų vaikų choralais, Maiironio lietuviškos mokyklos mokinių choru, jaunimo ansambliais, pavieniais bręstančiais solistais. Tradiciniu tapo choro bendradarbiavimas su solistais Anita Pakalniškyte – Puodžiūniene ir Jonu Vašku. Reikšmingas savo chorinės muzikos įnašą į "Volungės" repertuarą yra kompozitorius ir choro akompaniatorius – Jonas Govėdas.

Per gyvavimo dvidešimtmetį "Volungė" surengė 10 kalėdinių koncertų, du religinės muzikos koncertus su Cleveland'o lietuvių mišriu choru, dalyvavo tarptautiniame chorų festivalyje "The

Joy of Singing", įrašinėjo CBC, dalyvavo daugelyje išeivijos lietuvių dienų (Hamilton'e, Cleveland'e ir kt.), išeivijos lietuvių šokių šventėje Hamilton'e, dainavo išeivijos dainų šventėje Chicago'je ir Pasaulio lietuvių dainų šventėje Lietuvoje.

Šis kūrybinis susivienijimas yra surengęs koncertinę kelionę po Lietuvos miestus. "Volungė" koncertavo Boston'e, Los Angeles, Philadelphia'je, Washington'e ir kitose Šiaurės Amerikos miestuose. Per dvidešimt metų chore dalyvavo daugiau kaip 100 dainininkų.

Jau trečią sykį "Volungė" išleis savo įrašus. "Tegul skamba mūsų dainos" – tokia antraštė šių metų gegužės viduryje pasirodys choro kompaktinis diskas (C.D.) bei juostelės. Tai lyg ir savotiškas choristų bei jų vadovų brandaus darbo vainikavimas. Įrašai suteiks progą pasiklausyti įvairių kartų lietuvių kompozitorių darbų, išgirsti harmonizuotas liaudies dainas. Kompaktiniame diske bei juostelėje chorinės muzikos mėgėjai išgirs net devynis kompozitoriaus J. Govėdo darbo darbus.

Tegul dar ilgai aidai daina – tautos sielos ir širdies kalba. Savo skambiu balsu "Volungė" perduoda klausytojui muzikos, poezijos ir jausmų žavesį.

Ingrida PIVORIŪTĖ

DEŠIMTOSIOS TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĖS BELAUKIANT

Mūsų gyvenimas – ištisas laukimas. Vaikystėje laukiame, kad užaugsimė, užaugę, – kad rasime gyvenimo draugą ar draugę, vėliau laukiame savo mažylių. Vasarą – rudens, rudenį – žiemos, žiemą – pavasario ir t.t.

Ir viso šio laukimo tarpsniai nužymėti šventės ilgesiu. O jų taip nedaug... Nedaug tokių švenčių, kurių dėka galėtum pasakyti: kaip nuostabu, kad esu šioje žemėje.

Manau, kad viena iš tokių puikių akimirų yra Lietuvių Tautinių Šokių šventė, kaip reta viršūnė mūsų padangėje.

Tad kviečiame šią vasarą, liepos 6 d., į Dešimtąją Lietuvių Tautinių Šokių šventę, į nuostabią mūsų gyvenimo akimirą. Tegul visi kečiai veda į Chicago. Tegyvuojame šventę! Susirinkime pabendrauti, pašokti, pajuokauti, pasidžiaugti savo turtu – lietuvišku tautiniu šoku.

Jaunyste, jaunyste... tu pašėlusai vėtra, tu viena vienintelė ir tokia trumpa. Tad skubėkime pasidžiaugti žavingiausią jos išraišką – šoku. Tokią progą Jus turėsite šią vasarą, kai JAV ir Kanados Lietuvių Bendruomenės ruošia Dešimtąją (jubiliejinę) Lietuvių Tautinių Šokių šventę. Žinias apie ją teikia X Lietuvių Tautinių Šokių šventės būstinė, 2715 W. 71 st. Str., Chicago, IL 60629. Telefonas – 312-737-9504. Šokių šventės organizacinio komiteto pirmininkė yra Jūratė Budrienė.

Argentinios lietuvių grupė "Inkaras" yra koncertavusi Brazilijoje, Urugvajuje, JAV, surengęs nemažą minėjimą, koncertavęs Vaikų dienoje, Pavasario šventėje ir pan. "Inkaras" dalyvavo VII, VIII ir IX Tautinių šokių šventėse. Visus šokėjus sieja lietuviškoji dvasia, nors kai kurie jau yra trečiosios išeivijos kartos atstovai. Jubiliejinėje šventėje dalyvaus "Inkaras" veteranų ir studentų grupės.

Pasibaigus šventei, vyks atsisveikinimo koncertas. Jame dalyvaus "Grandinėlės" ir "Vėtrungės" tautinių šokių ansambliai iš Lietuvos, bei "Inkaras", Šaltinis" ir "Nemunas iš Pietų Amerikos. Pošventinio koncerto komisijos pirmininkė Rita Šakėnienė su savo talkininkais kviečia visus gausiai dalyvauti šiame atsisveikinimo su svečiais koncerte.

Rita LIKANDERYTĖ

ŠVENTO PETRO MOKYKLOS AUKSINIS JUBILIEJUS

Dalia Šilienė

Balandžio 21-oji buvo pirmoji karšta pavasario diena. Sekmadienis. Važiavome į Randolph miestą, Lombardo restoraną, nežinodami, ko tikėtis. Aš pati, gimusi Lietuvoje, niekada nebuvau jokiam mokyklos susitikime. Mano vyras, lankęs Šv. Petro mokyklą prieš daug metų, juokavo: "Jeigu ir bus kas iš mano klasės, aš tikrai nepažinsiu". Taip ir buvo. Taip atsitiko beveik visiems šešioms šimtams pokylio dalyvių. Todėl praėjo kelios valandos, kol bendraklasiai susirado vienas kitą, atpažino pasislėpusius po ūsais, papildomais svarais ar dar kitokiais subrendimo bruožais. "Aš nuėjau prie stalo, – juokėsi Birutė Šliažienė, (1964 metų klasė), – o ten visi seniai. Nieko iš mano klasės". Turėjau pati suvesti bendraklasius. "Aš niekada nebūčiau tavęs atpažinusi!" – neatsistebėjo Birutė. Taigi iki programos pradžios visi būriavosi su savo pažįstamais draugais,

nekantriai dairydami į šalis ir spėliodami, kas tie nepažįstamieji.

Taip ir prasidėjo 50-asis Šv. Petro mokyklos ir 100-asis parapijos jubiliejus. David Casper pasveikino visus susirinkusius, kunigas Antanas Baltrušius sukalbėjo maldą. Ne tik lietuviai, bet ir kitataučiai atsistojo pagerbti žymiojo kompozitoriaus Jeronimo Kačinsko. Berklee Muzikos koledžo profesorius John Bavicchi, pažymėdamas kompozitoriaus nuopelnus muzikai, įteikė jam atminimo lentelę. Kompozitoriaus 89-ojo gimtadienio proga choras sudainavo "Ilgiausių metų". Buvo tortas su žvakutėmis, rožės kompozitoriaus žmonai Elenai.

Nuo pat atvykimo į JAV, Bostoną, kompozitorius J. Kačinskas tapo Šv. Petro bažnyčios vargonininku, muzikiniu direktoriumi. Kiekvieną sekmadienį kompozitorius su žmona ateina į bažnyčią.

Neseniai jis vėl parašė mišias, kurias atlieka kartu su bažnyčios choru.

Kunigas Albertas Kontautas kartu su šio choro nariais dėkojo už J. Kačinsko darbą parapijos bažnyčioje, jo nuopelnus muzikai ir lietuviškai kultūrai. Kuklusis J. Kačinskas, atsakydamas priekaištavo, jog per daug jį kelia į viršūnes, jis to nenusipelnęs. Bet istorija liudija ką kitą: geriamas J. Kačinskas dirigavo NBC ir New Yorko Filharmonijos orkestrui, Washingtono simfoniniam orkestui, Bostono, Brocktono, Cambridge, Naujosios Anglijos, Chicagos Lyric Opera orkestrams, vadovavo Melrose orkestrui, Polimnija chorui, dėstė kompoziciją ir dirigavimą Berklee kolegijoje ir sukūrė apie 100 simfoninių, kamerinių, instrumentinių ir vokalių kūrinų. "Tai ne tiek jau daug, – pasakojo man pats kompozitorius. – Jei palyginsi su Beethovenu, Bachu, tai aš labai mažai parašiau"... (Bus daugiau)

Profesorius Jeronimas Kačinskas su žmona Elena D.Šilienės nuotrauka

Profesoriui J. Kačinskui giedame "Ilgiausių metų". Tarp sveikinančių profesorių matome Romą ir Brutę Veitus, Gintarą Čiapą, Antaną Janušką, Henriką Čiapą ir kitus. D.Šilienės nuotrauka

VALANDĖLĖ SU VAIŽGANTU NAPALYS DARBUS DIRBA

(Tęsinys. Žr. 19 numerį)

Aplinkui viskas atbunda ir ima Napalį džiuginti pakeičiant. Štai žvirblis purtelėjo iš palėpės ir taip pat nusikratė, kaip Napalys ir jo žirgelis. Napalys jį prakalbino:

– Ką? Gera buvo su patele pūkų paduknyje?

Žvirblis neatsakė. Tik paleistuvingai žvilgtelėjęs į Napalį, spurstelėjo į tvorą savo papurusio apdaro plunksnelių pasitaisyty.

Štai, juoda, sučiurusi ir pikta, kaip ragana, kaimynų senutė. Ji krest krest į vieną šalį. Kazin ką atsiminus, dribt dribt į priešingą šalį. Sustoj, mostelėjo ranka, lyg ir čia paklydusi; burbtelėjo kazin ką, kazin kam ir sugrįžo atgal nāmelin. Iš ten girdisi piktas kibirų dunksėjimas ir nervingas katilėlio lanko džanksėjimas.

Napalys norėtų ir jai šūktelti:

– Senel, senel! Bene padėti?

Tik bijo, kad neapibartų. Iš jos tai, neilgai laukęs, gausi.

Tai mergaitė iš patalo, lyg bernelio glamonėta, išsprunka. Nusigandusi, baiminga, bet linksma. Tik visi gausūs plaukai pušine padrikę; ir drapanų permaža. Matyt, manė vienai akimirkai teisšoksianti pašalėn ir sugrįšianti apsigerbtų.

Napalys ir tai pamatė: jis visa matė ir atspėjo, ir šūktelėjo, pabaidydamas ranka:

– Štiš, miego perekšle!

Ir mergelė, lyg šūviu šauta, išnyko atgal į svirnelį.

Štai, vištelė per anksti išsiruosė lesinėtų. Norėtų kapt, kapt, tik mieguista dar nieko nemato ir dvakinėja, it anoji senelė.

Ir ima Napalį juokas, kad jis, arklukas, žvirblis, mergaitė, senutė, vištytė, visi tokie panašūs miegukliai; lyg vardais tesiskirtų, o ne veislėmis; lyg tai reiktų jų kalba prakalbėti, ir visi jie vienodai atsakytų, taip pat jaučia, tuo pat esą susisieloję, tuo pat džiaugiasi.

Ak, kaip gamtos mokama visa pinti į vieną vienumą!

Dirvoje Napalys užkabinė už brankto valkčius. Na! Arklelis stipriai patraukė; galingai veža pečiais; noras riekia tokią lygią, vienodai storą, vienodai plačią velėną. Ji lygiai gula ant kitos, pirmiau atverstos velėnos. Ne gula, tik šliejas. Napaliui rodos ir ji pajuntanti rytmetį, nugaruojantį nakties miegą ir jau linksmai imanti gerti šilumą, kol nepradžius kiaušiai ir neims trupėti, išpurenta.

O paskui jį, artoją, špuokukas gakt gakt, vabalėlius rinkdamas. Šunelis Pilkis paliukomis, svavalingai šoko ant mėlynai spindinčio paukščio. Paukštelis, plastplast-plast tol tol, bet taja pat vaga.

– Pilki, ar pasiutai? Na, ką tau blogo darė mūsų sodelio švilpikas? Ar tau ne gėda! Juk tų vabalėlių tu vis tiek neėsi. Jų nė nerasi. Kas kita mėšlavabalių ar karkvabalių vikšrai. Tie, bra, geri: trumpi, stori, kaip slyvos; kieti ir riebiūs. Yra ko pakramtyti ir už dantų lieka. Tik jų pasirinkiosi rudenį, kai imsime pūdymą ar bulves arti. O dabar jų nėra. Supranti, Pilki?

Napalys burbuliuoja, Pilkis supranta. Ima aplink šokinėti, taikydamas pirmutinėmis išikabinti į turėklės. Bet gauna atkala ranka per ausį.

– Eik šalin, dykini! Man ne laikas su tavim prasidėti. Ot, palauk, paleisiu pasiganytų, tai pažaisiva ...

Pilkis ir tai supranta; pakrato galvelę ir šaute nušauja paežiu, ten pasergėjęs kiškelį liuoksint ir striksint.

Žlia-žlia-žlia-žlia šykščiai plyšta velėna, verčiama nuo susigulėjusios, sutryptos žemelės. Rodos, kad vienodai nuobodus darbas. O ne! Žiūrėk, koks gamtos įvairumas.

Ir Napaliui negaili, kad nutraukė dalį miego.

Eina į šv. Joną. Pats malonūs laikas. Šilta. Napalys, kaip ir kiti žmonės darbininkai, baltuoja vienais marškiniiais. Dirvos stovi javų mūru. Pievelės, paantvalniai, ežios, – visa, kas tik buvo plūgų nepaliesta, storai užsinešė tarpia žole. Napaliui tai rodos vienas pačių angelų sudarytas buketas.

Pačiais pažemiais duknomis paklota storai, tirštai sužėlusi pievažolė, lyg tankiai eželine vilna avikailis. Tik kur gražiau, neg kai žmonės sudaro kreželių puikių puikiausių žiedų, o pakloja jiems – rudų samanų. Nevaizdi ta pievažolė, bet ji tikroji gyvulėlių sotis. Lyg artojų darbo vaisiai – visai valstybei.

Aukščiau iš tankyno linksmai kiša raudonas ar baltas savo galveles sveikatingi dobilai ir atsidėję klausos, kaip pašnibždomis šneka gretimieji jų kaimynai skel-taširdžiai žvaginiai, anksti pražystantis, greit ir vystantys. Padžiūvusius, visą laiką nenukrentančių širdelių kan-kalėlių kekės žvanga, bet vė-jeliui papūtus.

(Bus daugiau)

DIEGO RIVERA

Henrikas Stasas

Šiais metais sukanka 110 metų nuo garsaus Meksikos dailininko Diego Riveros gimimo. Jis gimė 1886 m. Guakajuoto, Meksikoje. Kartu su kitais dviem jo amžiaus dailininkais Clemente Orozco ir Alfaro Siqueiros įstaigė Meksikoje muralistų mokyklą, kuri išgarsėjo visame pasaulyje.

Iš šių trijų didžiųjų menininkų Diego Rivera išsiskyrė savo talentu, audringa dvasia ir kūrybiniu genijum. Jis skyrėsi iš kitų ir savo kūno fizine struktūra: svėrė virš

paliesti jo kūrybą.

Diego Riveros talentas pradėjo reikštis jau ankstyvoje vaikystėje. Sulaukęs vienuolikos metų amžiaus, jis buvo priimtas į karališkąją San Carlos meno akademiją. Į šią aukštąją meno mokyklą mokiniai paprastai būdavo priimami tik nuo 16 metų amžiaus. Tačiau Diego Rivera, sulaukęs 16 metų, jau buvo iš akademijos paš-

sensaciją". Gvadalupe Posada liaudžiai suprantamos formos vaizdais perduodavo dienos įvykius, dažniausia kriminalinius nusikaltimus, korupciją ir politinius skandalus. Visa tai nepaprastai žavėjo jaunąjį D. Riverą. Jis kasdien, prikišęs nosį prie dailininko Posados lango, laukė, kol jį pakvies į vidų. Ten jis atidžiai stebėdavo dailininko darbą ir su juo dis-

sostinė. Čia klestėjo impresionizmas, kubizmas ir kt. D. Rivera čia turėjo progos susipažinti ir su garsiais tų srovių atstovais, kaip P. Picasso, Henri Matisse, Amedeo Modigliani ir kitais. Politiniu atžvilgiu jis nebuvo pastovus. Į komunistų partiją įstodavo, išstodavo ir vėl sugrįždavo. Matome jį bendraujantį net su garsiais Meksikos revoliucijos lyderiais, kaip Emiljano Zapata ir Pancho Villa. Nepastovus buvo ir mene. Paryžiuje buvo sužavėtas kubizmu, kurį P. Picasso propagavo, kaip maloniausią kvepalą, sakydamas, kad į kubistinio stiliaus paveikslą reikia žiūrėti ne tik akim, bet ir nosim uostyti. Tačiau Rivera nuo modernaus meno greit atlyžo. Ypač po to, kai turėjo progos didžiuose Europos muziejuose stebėti actekų ir inkų meną, rankraščius ir kitas šių tautų kultūros liekanas, kurios į Europą pateko, prasidėjus Meksikos revoliucijai. Kadangi jis buvo didelis šių tautų kultūros gerbėjas, todėl taip staiga pakrypo į renesansą. Juk renesansas atgaivino graikų – romėnų kultūrą. Tad D. Rivera dabar išvyksta

buvo D. Rivera. Tuo metu kaip tik jo geras pažįstamas, jaunas advokatas ir filosofas Jose Vasconcelos buvo paskirtas švietimo ministru. Naujasis švietimo ministras dabar užsimojo kraštą puošti liaudžiai suprantamu menu ir nutarė visus didžiuosius valdžios pastatus, universitetus ir kitas mokslo įstaigas dekoruoti freskomis. Tad kilo tikras porevoliucinis freskų renesansas. Šią švietimo ministerio idėją įgyvendinti buvo pavesta D. Riverai. Riveros talentas dabar pasiekė savo viršūnę. Pirmas jo freskų ciklas padengė 17000 kv. pėdų sienų. Žinoma, jo vėliau sukurtų freskų plotas siekė jau hektarus. Ypatingą dėmesį jis skiria indėnams. Juose D. Rivera ieško ne tik senųjų Meksikos gyventojų šaknų, bet ir jų sielos. Indėnuose jis randa ypatingo grožio ir elegantiškumo. Jis juos laiko gyvomis gėlėmis tradicinėje Amerikos kultūroje. Jį žavi senųjų indėnų gyvenimas, jų gyvenimo idilija. Tuo pat metu D. Rivera nepaprastai smerkia užkariautojų žiaurumą ir nekrikščionišką elgesį su indėnais. Šias mintis jis labai vaizdžiai iškėlė Meksikos užkariautojo H. Cortez rūmų freskose Cuernavacoje. Didžiausias jo freskų

"Actekų Dievas moko žmones būti humaniškais, imtis kukurūzų auginimo"

Diego Riveros freska Valdžios rūmuose M.C. H.Staso nuotrauka

300 svarų, turėjo trumpas rankas ir didelę galvą.

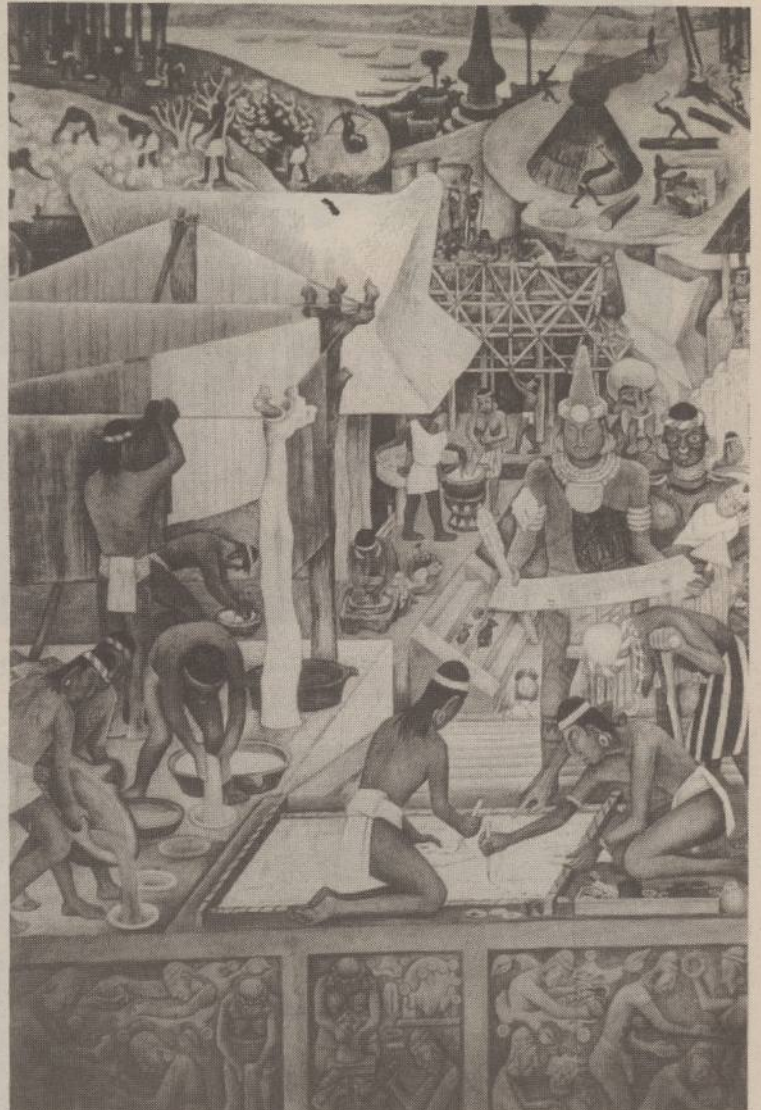
Su Diego Riveros freskomis teko man susipažinti Mexico City, Cuernavacoje ir Detroite. Tad mėginsiu pateikti "Dirvos" skaitytojams keletą charakteringų momentų iš šio didžiojo dailininko gyvenimo ir šiek tiek

lintas. Jis negalėjo susigventi su akademijos dvasia bei drausme. Vienintelis asmuo, kuris jį paveikė, buvo garsusis to laiko kartūnistas Jose Gvadalupe Posada. Posada tada buvo pagarsėjęs savo piešiniais ir karikatūromis, kurias spausdino to meto laikraščiai kaip "dienos

kutuodavo apie meną ir politinius įvykius. Posada labai rūpinosi šio talentingo jaunuolio ateitimi ir nuolat skatino jį tobulintis mene.

D. Rivera nors ir pašalintas iš akademijos, rankų nenuleido. Jis intensyviai dirbo ir rengė labai sėkmingas meno parodas. Mėgstamiausios jo piešinių temos buvo indėnai, kuriems jis daug meilės skyrė. Tokius D. Riveros piešinius labai mėgo ir to laiko visuomenė, kuri mielai juos pirkdavo. Šiais savo darbais dailininkas atkreipė net Meksikos valdžios dėmesį. Tad dailininko Gerardo Murillo rūpesčiu su valdžios stipendija 1907 m. D. Rivera išvyksta į Europą studijuoti meną. Iš Meksikos vyko į Ispaniją, kur du metus intensyviai studijavo didžiuosius ispanų tapytojus. Čia jam giliausi įspūdį padarė El Greco. Jis net mėgino pakartoti garsųjį El Greco paveikslą "Toledo audioje". Tai tikrai labai įspūdingas ir gilaus meninio pajautimo darbas. Tą El Greco vaizduojamą istorinę audrą, galima įsivaizduoti, tik stebint Toledo nuo aukštumos, nuo kurios statūs skardžiai nusileidžia į tamsų Tacho upės vandenį, už kurio tamsioje miesto panoramoje iškėlė auksiniai bokštai liudija apie šio miesto audringą praeitį.

Iš Ispanijos D. Rivera vyko į Paryžių. Paryžius tuo metu buvo įvairių "izmų"

"Tarascano civilizacija. Diego Riveros freska Valdžios rūmuose M.C. H.Staso nuotrauka

į Italiją studijuoti italų renesanso kūrėjų.

Po dviejų metų jis sugrįžta į Meksiką. Meksikoje tada iškilo nemaža intelektualų ir pasaulinio masto dailininkų. 1920 – 1930 metais čia suklestėjo renesansas, kurio stipriausias atstovas mene

darbas, kurį man teko matyti Mexico City, tai Zocolo aikštėje esančiuose valdžios rūmuose, kuriuos dar vadina Hidalgo varpais. Rūmai keturių aukštų su arkadomis, panašūs į Ispanijoje matytus maurų alkarus.

(Bus daugiau)

"Meksikos užkariavimas". Diego Riveros freska Cortes rūmuose Cuernavaca. H.Staso nuotrauka

SKAITYTOJŲ LAIŠKAI

Vladas Vijeikis

"Dirva" turi naują skyrių: "Skaitytojų laiškai". Buvusieji redaktoriai vengė tokio skyriaus. Gal pribijojo, kad neįimtų jų pačių vanoti. Mat paprastai skaitytojai rašo tik supykę, kada nori kurį nors savo priešininką moraliai primušti. Gal norėtų ir tiesiogiai – fiziškai, bet nepasiekia. Taigi dabar "Dirvos" skaitytojai turi progos pareikšti savo nuomonę. Tik patariu nerašyti prieš redaktorių. Jis turi galimybę nedėti ir nusišepinti pareikštą teisybę nuo pasaulio akių. Iš praeities žinoma, kad redaktoriai mėgsta taip daryti. Pagaliau, jis – redaktorius. Jo valia, jo galia. Įtariu, kad šios mano eilutės gali taip pat nepamatyti spaustuvės mašinų.

Taigi, turime skaitytojų skyrių. Labai gerai. Mat profesionalūs ar šiaip mėgėjai žurnalistai turi savo užkietėjusią nuomonę, kurią nori įtaigoti ir skaitytojams. Atvira kalbant, jie mano, kad jie yra visuomenės nuomonės formuotojai, o kai kurie net į vadus braunasi. Daugumas nori įpiršti jeigu ne savo uošvės, tai savo partijos liniją. O skaitytojas yra švarus nuo visokių iš anksto suformuotų nuomonių. Paskaitė ką nors jam plaukus šiaušiančio ir atvira pareiškia savo nuomonę. Kartais kai kurie taip supyksta, kad panaudoja tokius žodžius, kurių "Dirva", kaip šeimyninis laikraštis,

negali paskleisti visuomenei. Tenka redaktoriui paieškoti tokių cenzūriškų žodžių, kurie atitiktų prasmę ir neužgautų kitų skaitytojų labai švelnių jausmų. Čia redaktorius turi pasukti galvą. Bet tam jis ir redaktorius, kad sukinėtusi tarp skaitytojų, rašytojų, leidėjų, visuomenės veikėjų ir kitų, kurie gerokai aptaršo jo ramų gyvenimą.

Skaitytojai, pasiuntę laišką ir nepamatę jo sekanciam numeryje labai susinervina ir ta savo būseną nori užkrėsti visą redakciją. O redakcija mažai kalta. Gal laiškas nukrito po stalu, o gal netyčia įkrito į šiukšlių dėžę, kuri populiariai vadinama redakcijos krepšiu. O gal paštas nepristatė ir teks palaukti keletą metų, kol pasieks adresatą. O skaitytojui gaila 32 centų už pašto ženklą ir tų valandų berašant, kurias būtų sunaudojęs naudingiems reikalams. Būtų pataisęs stalo klivančią koją, ar sutvarkęs varvantį vandens kraną. (Čia nelietuviškas žodis, ir man gėda, kad nežinau tinkamo.) Arba pažiūrėjęs televizorių ir sužinojęs, kas ką užmušė, kuris politikierius pagautas vagiant, tuo būtų praplėtęs savo kultūrinį akiratį.

Bet skaitytojas aukojasi lietuviybės labui ir rašo. Kaip anksčiau sakiau, daugiausia įpykęs. Patariu parašyti redakciją giriantį laišką. Tikrai bus išspausdintas. O piktumą nukreipti prieš Staliną, Hitlerį ir kitus žinomus niekadėjus.

Dabar, mielas skaitytojau, pasakyčiau tik tau tyliai į ausį. Jeigu nori, kad tavo laiškas išvystų pasaulį, pridėk čekį su trimis ar keturiais, o gal daugiau skaitmenų. Nustebsi, kaip greit pamatysi savo mintis, juodomis raidėmis ant balto popieriaus. Šššš, niekam nesaikyk. Čia tik tarp mūsų. Dar patikrink, ar tavo banko sąskaitoje yra tiek pinigų. Už grįžtančius čekius reikia mokėti. Užsitrauksi amžiną rūstybę.

Gailestingosios seselės, besirengiančios kelionei į Klaipėdą.

BENDRADARBIAVIMAS, ŽADINANTIS VILTĮ

Apie pirmuosius specializuotos gydytojų grupės žingsnius sužinojome iš spaudos. Netrukus po to, kai buvo paskelbta apie Lietuvos nepriklausomybės atkūrimą, Cleveland'o laikraštyje "The Plain Dealer" pasirodė žinutė apie amerikiečius gydytojus John F. DiStefano ir Jerold Goldberg. Paaiškėjo, kad šie garsūs specialistai, niekieno neraginami, lankėsi Lietuvoje ir operavo vaikus, turinčius įgimtą veido ydą ("kiškio lūpą", "vilko gomurį" ir pan.).

Grazina Kudukienė, susigiminiavusių miestų – Cleveland'as ir Klaipėda – draugijos pirmininkė pakvietė šiuos gydytojus į mūsų susirinkimą. Taip ir prasidėjo mūsų draugystė. Gydytojai pareiškė apie savo nusiteikimą vykti į Lietuvą kasmet, jei atsirastų jiems padedančių.

trūksta mokančių lietuviškai, man ir Gražinai Kudukienei teks būti vertėjomis.

Man ši kelionė yra pirmoji. Niekada tokioje padėtyje nesu buvusi, nežinau, kaip mokėsiu laikytis operacijų metu, matydama kraują. Tačiau tikiu, kad Viešpats suteiks jėgų nugalėti visus sunkumus.

Kaip rodo paruošiamieji darbai, visi kelionės dalyviai yra labai dideli entuziastai, linksmi žmonės, mokantys išlaikyti gerą nuotaiką. Kelionės sąlygos – gana nelengvos. Tenka vežtis daug medicinos įrankių, tvarsliavos priemonių ir vaistų. Visa tai gydytojui parūpino patys. Savo reikalams galima pasiimti tik po vieną lagaminą.

Daug gerų žmonių ateina išvykstantiems į pagalbą. Lietuviškųjų radijo laidų "Tėvynės garsai" vedėjos Aldonos Stempužienės pa-

iteiktas oficialus pažymėjimas, liudijantis apie sėkmingai užbaigtą mokymo ir klinikinės praktikos kursą. Planuojama Klaipėdoje įkurti specializuotą kliniką.

Aš klausiu savęs, kas teikia šiems puikiems žmonėms jėgų, kas įkvepia juos tokiam kilniam, bet itin sunkiam darbui. Juk jokios medžiaginės naudos nė vienas iš važiuojančių negauna. Priešingai, visi jie turi nemažą išlaidų. Tai iš kur tada šis nesulaikomas pasišventimas? Ar neateina šis įkvėpimas padėti sergntiesiems iš Aukštybės? Tegu nebūna palaikytas nekukliu palyginimas, kad ir Jėzus, vaikščiodamas žemėje, gydė žmones. Šv. Rašte pasakyta: "Tikėkite bent dėl pačių darbų. Iš tiesų sakau jums: kas tiki mane, darys darbus, kuriuos aš darau, ir dar už juos didesnius."

Dana ČIPKIENĖ

Pakili nuotaika prieš kelionę. Iš kairės): D. Dreslinski, S.Knystautienė, J.F.DiStefano, L.Caspio, G.Sabataitis, D.Čipkienė, K.Sabataitienė, N.Gravino

žinia apie tokį medikų pasiaukojimą greitai plito. Aukodami savo atostogas, patys padengdami kelionės išlaidas, šie gydytojai iš tikrųjų suteikia viltį nelaimin-giesiems. Juk vaikams, kuriems pašalinti įgimti trūkumai, iš tikrųjų prasideda naujas gyvenimas: pasibaigia nemalonūs negalavimai, nebereikia saugotis įkryčių smalsuolių žvilgsnių.

Netrukus atsirado ir daugiau specialistų, sutinkančių vykti į Lietuvą. Tačiau tokias išvykas apsunkina vadinamasis kalbos barjeras. Teko ieškoti žmonių, nusimanančių medicinoje ir galinčių būti vertėjais. Jų atsirado tarp Cleveland'e gyvenančių lietuvių. Viena iš jų – gailestingoji seselė Marytė Gruzdytė. Grupės veikla buvo pavadinta "Vilties partnerystės" (Partnership in Hope project) vardu.

Šiais metais planuojama išvyka – jau trečioji. Vyks net keturiolika žmonių, tarp jų – keturios medicinos sėserys, galinčios asistuoti operuojant. Kadangi tarp medikų

skatintas Romas Pukštys – "Transpak" persiuntimo agentūros savininkas sutiko nemokamai nugabenti į Klaipėdą ligoninei skirtą siuntą: medicinos reikmenis, vaistus, kompiuterius ir t.t. Medikai už šią pagalbą nuoširdžiai dėkoja Romui Pukščiui ir Rūtai Degutienei. Pasibaigus mūsų išvykai, medicinos reikmenys ir kiti prietaisai liks Klaipėdai.

Pasiruošimui į šią kelionę vadovauja dr. Gintautas Sabataitis. Jis užmezgė ryšius su Lietuvos medikais, kurie paruoš operacijoms būsimuosius pacientus. Labai gaila, kad mūsų grupės galimybės padėti yra gana ribotos. Šios rūšies operacijos yra gana sudėtingos. Nežiūrint to, kad bus operuojama net šeštadieniais, iš maždaug šimto ligonių, bus galima padėti tik trylikai ar keturiolikai. Gydymą stebės ir Lietuvos medikai.

"Vilties partnerystė" plečia savo veiklą. Praėjusių metų pabaigoje Cleveland'e stažavosi gydytojas iš Klaipėdos Vytautas Grikšas. Jam

VILTIES PARTNERYSTĖS DALYVIAI, vykstantys į Klaipėdą:

Dr. Eric Bloomfield – Anesthes,
Mrs. Lucille Caspio – R.N.,
Mrs. Dana Čipkus,
Dr. John F. DiStefano, DDS. – Oral/Maxillo Surg.,
Ms. Dolly Dreslinski – Op. Rm. Nurse,
Dr. Jerold Goldberg, D.D.S. – Oral/Maxillo Surg.,
Dr. Nick Gravino, Dentist,
Ms. Maria Grudzys – Nursing & Retiremt. Adm.,
Mrs. Gražina Kudukis – Pres. Adv. Cleveland'o / Klaipėdos,
Mrs. Marie McMonagle – R.N.,
Dr. Marc A. Orlandi – Anesthesiologist,
Mr. Charles A. Rasko – LDI Corporation,
Dr. Gintautas Z. Sabataitis, Ph.D. – Clinical Psychologist,
Dr. J. Michael Smith, Pediatric Dentistry,

SPORTO ŽINIOS JAUNUČIŲ KREPŠINIS TORONTE

1996 metų Šiaurės Amerikos lietuvių jaunučių krepšinio pirmenybės įvyks jau šį savaitgalį, gegužės 25 ir 26 dienomis, Toronto priemiestyje Mississauga, Ont. Žaidynių rengėjas yra ŠALFASS-gos Krepšinio komitetas, sudaręs šiam tikslui specialų organizacinį padalinį iš Toronto "Aušros" ir "Vyčio" sporto darbuotojų, kuriam vadovauja pats ŠALFASS-gos Krepšinio komiteto pirmininkas Rimas Miečius. Varžybų komiteto vadovu yra ŠALFASS-gos Krepšinio k-to vicepirmininkas Andrius Klimas.

Žaidynėse užsiregistravo dalyvauti 7 sporto klubai su 35 komandomis, 8-se berniukų ir mergaičių klasėse, virš 400 dalyvių, įskaitant ir vadovus-trenerius. Žaidėjų amžius – nuo 7 iki 16 metų.

Dalyvaujantieji klubai: Chicago's ASK "Lituanica" – 3 komandos, Detroit'o "Kovas" – 4, Cleveland'o "Žaibas" – 4, Philadelphia's "Aras" – 1, Hamilton'o "Kovas" – 8, Toronto "Aušra" – 8, ir Toronto "Vytis" 7.

Varžybos vyks šiose klasėse: jaunių B (1980 metų gimimo ir jaunesnių) – 6 komandos: jaunučių C (1982 m.) – 4; mergaičių C – 4; jaunučių D (1984 m.) – 7; mergaičių D – 2; jaunučių E (1986 m.) – 6; mergaičių E – 3; jaunučių F ("molekulių"), gimusių 1988 metai ir jaunesnių – 3 komandos.

Pravartu išvardinti 1995

metų laimėtojus: jaunių B – Clevelando "Žaibas", jaunučių C – Toronto "Aušra", mergaičių C – Toronto "Vytis", jaunučių D – Toronto "Vytis", jaunučių E – Hamiltono "Kovas". "molekulių" – Toronto "Vytis". Mergaičių D ir E varžybos vykdamos pirmą kartą.

Visi žaidimai vyks dviejose mokyklose:

St. Frances Xavier High School, 50 Bristol Rd. West, Mississauga, Ont. (abi dienas vyks jaunių B ir jaunučių C ir D varžybos);

Philip Pocock High School, 45-55 Tomken Rd., Mississauga, Ont. (abi dienas žais jaunučių E, "molekulių" ir visos mergaičių klasės).

Šeštadienį, gegužės 25 d., abiejose mokyklose žaidynės vyks nuo 8:30 val. ryto iki 8:30 val. vakaro.

Sekmadienį, gegužės 26 d., abiejose mokyklose žaidynės tęsis nuo 8:30 v.r. iki pabaigos. Paskutinės rungtynės St. Frances Xavier H.S. – jaunių B finalas prasidės 2:30 val. po pietų. Philip Pocock H.S. varžybos užsibaigs šiek tiek anksčiau.

Kiekvienoje mokykloje bus žaidžiama 6-se aikštėse. Tenka palinkėti: "Gero vėjo!"

Praėjusį savaitgalį Chicagoje vyko 1996 m. Šiaurės Amerikos lietuvių vyrų, moterų ir jaunių A (1977 m. gimimo ir jaunesnių) krepšinio pirmenybės.

Algirdas BIELSKUS

KAIP DU SLIBINAI DALIJOSI LIETUVĄ

Vytautas Šeštokas

Tos dienos "Lietuvos Aidas" rašė: "Lietuva pastatyta prieš dilemą: arba perleisti Klaipėdos kraštą Vokietijai, arba pastatyti į pavojų visos valstybės nepriklausomybę. Tegul kiekvienas lietuvis atsako į šį klausimą pagal savo sąžinę ir pilietinę išmintį.

Mums gi atrodo, kad reikėjo pasirinkti kelią, kuriuo eidami galime nustoti vieno "sąnario", bet galime išgelbėti savo brangiausią turtą – laisvę".

Su tokia nuostata vyriausybės siunčiamas Juozas Urbšys popiečiu išskrido į Berlyną. Iki tol jis nebuvo vykdęs niūresnės misijos. Vėlavę naktį Juozas Urbšys ir Ribbentropas pasirašė tą nelemą sutartį dėl Klaipėdos krašto perleidimo Vokietijai, t.y. jo atplėšimo. Juozo Urbšio parašas kelioms mėnesiams sustabdė naujus reikalavimus Lietuvai. Deja, nei Juozas Urbšys, nei Lietuva savanoriškai neatidavė Klaipėdos krašto. Lietuva tarptautinės padėties buvo priversta tai padaryti.

Lietuvos ir jos užsienio reikalų ministro Juozo Urbšio lankė nauji išbandymai. 1939 m. rugpjūčio 23 d. buvo pasirašytas vadinamasis Molotovo – Ribbentropo paktas su jo slaptauoju papildomu protokolu apie įtakos sferų Rytų Europoje pasidalijimą tarp Vokietijos ir Sovietų Sąjungos. Lietuva pateko į Vokietijos įtakos sferą. Molotovo – Ribbentropo paktas sukėlė kaimynų nerimą. Sovietijos valdančiosios viršūnės, susilaikydamos nuo oficialių pareiškimų, veidmainiškai tvirtino, kad mažųjų SSRS kaimynų reiškama baimė neturinti pagrindo, nes So-

vietų Sąjunga nemananti jų aukoti dėl suartėjimo su Vokietija.

Jau pakto pasirašymo dieną Vokietija pradėjo ataką, bet delikatai diplomatinį spaudimą Lietuvai, kaip savo įtakos sferos teritorijai. Iš pradžių per Lietuvos pasiuntinį Berlyne Kazį Škirpą siūlyta pasinaudojus artimiausiu metu prasidedančiu Vokietijos–Lenkijos karu, atsiimti Vilniaus kraštą. Po kelių dienų vokiečių diplomatai Lietuvos pasiuntiniui Maskvoje užsiminė, jog artėjantis Vokietijos karinis konfliktas su Lenkija leisias Lietuvai suvesti sąskaitas su Lenkija ir atsiimti Vilnių. Iki karo pradžios likus trims dienoms, Vokietijos pasiuntinys Kaune įtikinėjo Lietuvos Vyriausybę bent jau pademonstruoti jėgą Lenkijos pasienyje, tikino, kad Vokietijos vyriausybė palanki Lietuvai Vilniaus klausimu, suprantanti jos lūkesčius. Šie pasiuntinių pranešimai užsienio reikalų žinybos vadovui Juozui Urbšui kėlė nerimą. Vokietija aiškiai siekė įvelti Lietuvą į karą. Juozui Urbšui tai buvo karštos dienos.

Užtat pirmąją Karo dieną Lietuvos Respublikos Prezidentas paskelbė, kad įsigaliojo 1939 m. sausio 25 d. neutralumo įstatymas. Ir po to vokiečių diplomatai bei Kazys Škirpa daug kartų atkakliai ragino Lietuvos Vyriausybę jėgą atsiimti Vilnių. Juozui Urbšui netgi teko išpėti savo pasiuntinį Berlyne, kad tokia jo, kaip pasiuntinio, veikla nesiderina su Vyriausybės jam duotomis instrukcijomis, o Vokietijos Vyriausybei rugsėjo 16 d. dar kartą buvo pranešta apie nu-

sistatymą laikytis neutralumo Vokietijos – Lenkijos kare.

Nors Lietuva ir stengėsi išlaikyti neutralumą, rugsėjo 20 d. Vokietijos užsienio reikalų ministerija baigė rengti Vokietijos protektorato Lietuvai įvedimo projektą: Vokietijos – Lietuvos gynybos sutartį. Rytojaus dieną Ribbentropas Kaziui Škirpai leido suprasti, kad Lietuva yra Vokietijos įtakos sferoje. Lietuvos vyriausybė turinti susitaikyti su šia žinia ir rugsėjo 23 d. atsiųsti į Vokietijos vyriausios karo vadovybės būstinę Sopote užsienio reikalų ministrą Juozą Urbšį. Lietuvos likimas ir Juozo Urbšio vaidmuo tragedijoje buvo nulemtas. Bet Maskvoje papūtė nauji vėjai, atsirado kitų sumanymų dėl Lietuvos, užtat rugsėjo 22 d. vakare vokiečiai pranešė Juozui Urbšui atidedą jo kelionę į Sopotą.

Kapituliavus Varšuvai, rugsėjo 28 d. Maskvoje buvo pasirašytas naujas Lenkijos ir visos Rytų Europos pasidalijimo dokumentas – "Vokietijos ir Sovietų Sąjungos sienos ir draugystės sutartis". Prie jos pridėtu slaptauoju protokolu Vokietiją mainais už dalį Lenkijos teritorijos (čia buvo ir Suvalkų trikampis) perleido Lietuvą Sovietų Sąjungai, pasilikdama sau tik pietvakarinę Suvalkijos dalį iki Marijampolės priemiesčių.

Jau kitą dieną Molotovas pasiuntiniui Maskvoje L. Natkevičiui perdavė prašymą, kad į Maskvą atvyktų Lietuvos ministras pirmininkas ar kitas vyriausybės narys aptarti tolesnę SSRS – Lietuvos santykių raidą. Kai besiruošdamas į kelionę Juozas Urbšys apie Lietuvos padėtį informavo Vokietijos pasiuntinį Kaune, pastarasis tuo nebuvo nustebintas ir tik pasakęs, kad jam būtų maloniau, jeigu ministras vyktų į kitą pusę. Juozas Urbšys turėjo vykti į Maskvą ir atlikti savo vaidmenį didžiųjų suregztoje Lietuvos tragedijoje.

Spalio 4 d. vakare Juozas Urbšys Kremliuje išdėstė Lietuvos užsienio politikos gaires. Josifas Stalinas jį informavo apie rugsėjo 28 d. susitarimą, kuriuo pietvakarinė Suvalkijos dalis teksianti Vokietijai, o visa kita Lietuvos teritorija – Sovietų Sąjungai. Tai buvo padaryta tam, kad ministras nesispyriotų ir dar tą pačią naktį pasirašytų Sovietų paktą sutartis.

(Bus daugiau)

TRISDEŠIMT KETVIRTASIS

"Dirvos" novelės Konkursas

DVI PREMIJOS:

pirmoji – 500 dolerių,
antroji – 300 dolerių,

skiriamos iš

A.A. SIMO KAŠELIONIO

palikimo, kurį tvarko Korp! Neo-Lithuania

Tema: Autoriams suteikiama neribota teisė novelės temą, turinį ir pobūdį patiems pasirinkti.

Laikas: Paskutinė rankraščių įteikimo data 1996 metų rugsėjo 15 d. (pašto antspaudas).

Rankraščius siųsti šiuo adresu:

**Dirva, Novelės konkursas,
P.O. Box 19191
Cleveland, Ohio 44119-0191**

Konkurse kviečiame dalyvauti visus lietuvių rašytojus, gyvenančius Lietuvoje, JAV ar bet kuriame kitame krašte.

Paruošimas: Konkursui siunčiami rankraščiai būtinai privalo būti parašyti rašomąja mašinėle arba kompiuteriu ir pasirašyti slaptyvardžiu. Tą patį slaptyvardį užrašykite ant pridėdama užklijuoto vokelio, kuriame įdėta autoriaus tikroji pavardė, adresas ir telefono numeris. Tik laimėjusio vokelis bus atidarytas.

Nepremijuoti rankraščiai grąžinami tik autoriams prašant, jų nurodytu adresu.

Žiuri komisija paprasta balsų dauguma sprendžia, ką premijuoti.

SPORTINIAI MARŠKINIAI (T-SHIRTS)
IR KREPŠINIO KAMUOLIAI PAGAMINTI
LIETUVOS KREPŠINIO KOMANDOS LEIDIMU (LICENSE),
PADETI LIETUVOS SPORTO VEIKLAI IR
1996m. OLIMPIADOJE, ATLANTA, GEORGIA

MARŠKINIAI: MARGI (TIE-DYED) - XL \$25.00
JUODI AR BALTI - XL \$20.00
(XXL PRIDėti \$3.00)
KREPŠINIO KAMUOLYS: TRISPALVIS, SU KOMANDOS
EMBLEMA IR ŠARŪNO MARČIULIONIO PARASU \$25.00
PERSIUNTIMAS (U.S.A.) VELTUI

UŽSAKYMUS SU ČEKIU AR PAŠTO PERLAIDA SIŪSTI:

RBBMC / R.B. BUTKUS
60 E. 212 ST.
EUCLEID, OHIO 44123-1061
(216) 732-8250

VARDAS / PAVARDĖ:

ADRESAS:

TELEFONAS:

CLEVELANDE ir apylinkėse

PIRMOJI KOMUNIJĄ

Viena gražiausių jaunystės švenčių - Pirmoji komuni-
nija. Tai ne tik šeimos, bet ir
visos bažnyčios, besidžiau-
giančios jaunuolių augimu ir
dvasiniu brendimu, šventė.

Gegužės 5-ąją Šv. Jurgio
parapijoje pirmąją komuni-
ją priėmė Alvydas Civinskas,
Janina Klimaitė ir Linas
Vaitkus. Visi trys ilgai ruošė-
si tai dienai. Nemažai pasi-
stengė ir jų tėveliai. Dr. Živi-
lės Vaitkienės specialiai tai
progai pagaminti gobelenai
papuošė altorių. Bažnyčia
buvo gausiai išpuošta gė-

lėmis. Mišiose kanklėmis
grojo Venta Civinskaitė, Li-
nas Alšėnas ir mokytoja Vir-
ginija Juodišiušė-Rubinski.

Nešini krikšto žvakėmis,
vaikučiai atėjo prie altoriaus.
Jie patys giedojo "Jėzau, pas
mane ateiki", nešė aukas ir
skaitė tikinčiųjų maldą.

Po mišių tėveliai parapi-
jiečius pavaišino tai progai
skirtu tortu ir šampanu. Kle-
bonas Juozas Bacevičius kar-
tu su visais parapijiečiais
džiaugėsi, su koku rūpestin-
gumu ruošiamą šią šventę.

Vilija KLIMIENĖ

RENGINIAI

SKELBIMAI

REKLAMOS

RENGINIŲ KALENDORIUS

• GEGUŽĖS 27 d. - Memo-
rial Day: apeigos, Mišios,
pusryčiai. Rengia Katalikų ka-
ro veteranų 613-as postas. Šv.
Jurgio parapijoje 8:30 ryto.

• BIRŽELIO 16 d. sekma-
dienį - Tragiškų birželio mė-
nesio įvykių minėjimas. Rengia
Clevelando Baltų komitetas.

• BIRŽELIO 23 d. sekma-
dienį 12:30 - Dievo Motinos
parapijos didžiojoje salėje
įvyks "Grandinė" koncertas,
globojamas Clevelando apy-
linkės bendruomenės.

• LIEPOS 14 d. - Šv. Jurgio
parapijos gegužinė. Pradžią
11:30 ryto. Šv. Jurgio sodyboje.

• LIEPOS 21-ąją dieną -
Pensininkų GEGUŽINĖ!

• RUGPJŪČIO 4 d. DIRVOS
ir VILTIES draugijos gegužinė
įvyks L. ir V. Apanių sodyboje.

• RUGPJŪČIO 11 d. (sek-
madienį), 12-tą val. p.p., LVS-
gos "Ramovė" Clevelando
skyrius ir LŠS-gos Išeivijoje
"Žalgirio" šaulių kuopa rengia
gegužinę prie ežero Beachland
parke, 17815 Canterbury Rd.

• RUGPJŪČIO 17 d. 6:00
v.v. - Lietuvos Kultūrinių Dar-
želių vakaronė Gwinn Estate,
Bratenahl, OH

• RUGSĖJO 15 d., Skauti-
ninkų draugovės kultūrinė
popietė - Aurelijos Balašaitienės
knygų pristatymas.

• RUGSĖJO 28 d., šešta-
dienį - Tradicinis Baltų drau-
gystės vakaras Latvių salėje.
Rengia Clevelando Baltų
komitetas.

• SPALIO 18, 19 ir 20 dienomis
BALFo centro valdybos direk-
torių suvažiavimas įvyks
Clevelande. Rengia Clevel-
ando skyrius

• LAPKRIČIO 9 d. -
Dievo Motinos parapijos
choro rudens balius, 7 v.v.

• LAPKRIČIO 16 d. -
"Lietuvių Dienos" - koncer-
tuoją ansamblis "LIETUVA".
Rengia LB.

• LAPKRIČIO 17 d. - Šv.
Jurgio parapijos rudens fes-
tivalis nuo 11:30 iki 3:30 v.p.p.

• LAPKRIČIO 23 d. -
šeštadienį, LVS-gos "RA-
MOVE" Clevelando skyriaus
valdyba Lietuvių Namuose
rengia Lietuvos Kariuome-
nės Šventės Minėjimą

• GRUODŽIO 24 d.
Bendros Kūčios - Šv. Jurgio
parapijos salėje 9:30 v.v.

Štai tie, kurie padeda
išlaikyti lietuvišką laikraštį

**Atnaujinami
prenumeratą ir kitomis
progomis Dirvai auکوjo:**

Gruzdis V., Cleveland	30.00
Vengris J., Osterville	20.00
Pautienis M.J., W. Barnstable ...	20.00
Varekojis M., Chicago	20.00
Bliudakis A., Chicago	20.00
Valys W., Roswell	20.00
Besperaitis V., Sedona	20.00
Lembertas M., Santa Monica ..	20.00
Amonas G., Moraga	20.00
"TAUPA" Liet. kred. koop.	15.00
Narbutaitis K., Mayfield Hts.	10.00
Švoba J., Madison Hts.	10.00
Dabrila K., Chicago	10.00
Dilys H., Chicago	10.00
Bacevičius S., Corona D. ...	10.00
Kot R., Amsterdam	5.00

**Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame**

KLAI DOS ATTIT AISYMAS

"Dirvos" 19 numerio 13
psl. parašas po nuotrauka turi
būti: "Prisikėlimo šv. Mišias
auکوjo trijų kartų atstovai. Iš
kairės: prelatas A. Goldikovs-
kis, klebonas G. Kijauskas ir
kunigas V. Sadauskas."

Gerb. kun. V. Sadausko
atsiprašome.

**Wanted
Brown & Sharpe
screw machinist** must-
have 10 year experience
and be willing to work
15-20 hours per week.
Retirees welcome
Respon to:
Testo Manufacturing Co.
(216) 621-9435

PADAUGĖJO EISMO NELAIMIŲ

Neseniai Washingtone
buvo atšauktas 55 mylių grei-
tis JAV-jose. Vietoje fede-
ralinių potvarkių, dabar lei-
džiama valstijoms pasirinkti
norimą greitį jų keliuose.
Atsirado valstijų, kurių įsta-
tymų leidėjai panaikino bet
kokius greičio suvaržymus.

Anadien "USA Today" dien-
raštyje radome žinutę iš Cali-
fornijos: ten mirtį sąlygoju-
sios autoavarijos per pasku-
tines savaites, padidinus grei-
to važiavimo ribas valstijos
greitkeliuose padidėjo 11%.
Toks faktas nekelia ginčų, bet
kelia liūdesį. Ger.J.

ATLANTA IMPORT EXPORT

JŲSŲ PASLAUGOMS CLEVELAND'E MŲSŲ ATSTOVAS:

LITMA IMPORT EXPORT
639 EAST 185 STREET
CLEVELAND OH 44119
216-481-0011

SIUNČIAME SIUNTINIUS LAIVU
LABAI SKUBIEMS SIUNTINIAMS - ORO CARGO
AUKŠTOS KOKYBĖS MAISTO SIUNTINIAI

JŲSŲ SIUNTINIUS PRISTATYSIME Į NAMUS
BET KURIOJE LIETUVOS, LATVIJOS, ESTIJOS,
BALTARUSIJOS VIETOJE, O TAIP PAT MASKVOJE,
PATERBURGE IR KALININGRADO SR.

ATLANTA IMPORT EXPORT
(312) 434-2121 arba (800) 775-7363

STRONGSVILLE TRAVEL Tel. (216) 238-6878
1-800-525-8292
Fax (216) 826-1241

Aviabilietai į Lietuvą, Amerikos ir
Europos šalis. Prieinamos kainos!
Bendradarbiaujame su
visomis avialinijų kompanijomis.
Bilietai pristatomi į namus.

Žvaigždutė Motiejūnienė (216) 289-0608
Bendrovės dalininkė - Gražina Kudukienė

VYTIS INTERNATIONAL TRAVEL SERVICE, INC.

40-24 235th STREET DOUGLSTON, NEW YORK 11363

TEL. (718) 423-6161 FAX (718) 423-3979

Grupėmis ir pavieniai
pigiausios kelionės šią vasarą į

LIETUVĄ

14 dienų Grand Tour of Lithuania \$2,144

9 dienų Lithuanian Economy Tour 1,499

10 dienų Baltic Capital Tour 2,099

ir kitos

Galima užsakyti kelionę, viešbučius ir t.t. arba vien tik
skrydžius mažesnėmis kainomis iš visų JAV miestų.

VYTIS TRAVEL

40 - 24 235 St.
Douglaston NY 11363

Tel. 718-423-6161
1-800-77-VYTIS

DIRVA

ŠVENČIŲ AIDAI

"Leliumų" choro dalyvis A. Tamulynas Cleveland'e susitiko savo pusseserę D. Baliliūnaite

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095
Telefonas: 531-7770

*Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.*

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available worldwide

EXPERTS ON TRAVEL TO EAST EUROPE

passports • visas • prepaid tickets

**SERVING OUR COMMUNITY
FOR OVER 35 YEARS**

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

TRANSPAK

Siuntiniai į Lietuvą laivu su pristatymu į namus.

Pinigai pervedami doleriais.

Sutvarkomi palikimai.

Skubiems siuntiniams – AIR CARGO.

Komercinės siuntos pagal susitarimą.

MAISTO SIUNTINIAI nuo \$39, - iki \$98, -

Aukštos kokybės maisto produktai.

Rūta Degutienė, 28262 Chardon Rd.

Willoughby Hills, OH 44092

Tel. 216-943-4662

Dirbame nuo 1987 m.

TRANSPAK, 2638 W. 69th St.

Chicago, IL 60629 Tel. 312-436-7772

PASKUTINIEJI ELTOS PRANEŠIMAI

PRIIMTAS GYVENTOJŲ TURTO IR PAJAMŲ DEKLARAVIMO ĮSTATYMAS.

Nuo 1998 metų visi Lietuvos Respublikos gyventojai privalės deklaruoti savo turtą ir pajamas. Tai numato Gyventojų turto ir pajamų deklaravimo įstatymas, kuris gegužės 16 d. buvo priimtas Lietuvos Respublikos Seime. Visi pilnamečiai gyventojai privalo deklaruoti kalendorinių metų pradžioje turimą, per tuos metus įsigytą turtą, taip pat registruojamą kilnojamąjį ir nekilnojamąjį turtą, neregistruojamą turtą – meno kūrinius, brangiųjų metalų dirbinius, kai jų vieneto vertė didesnė kaip 2000 litų. Už nurodytų duomenų teisingumą turės atsakyti pats deklaruantysis.

AMERIKIEČIŲ SIŪLOMI PROJEKTAI TEIKIA VILČIŲ

Šią savaitę į Lietuvą atvykę žinomos amerikiečių konsultacinės firmos "Stanton Group" prezidentas Stefan Braun, jos padalinio Lenkijoje "PLUS Energy Group" viceprezidentas Edvard Backner ir kiti asmenys su akcinės bendrovės "Lietuvos energija" generaliniu direktoriumi Rimvydu Rukšėnu aptarė

plataus masto energetinį projektą. "Esu įsitikinęs, kad jau po dvejų metų Lietuva galės pradėti eksportuoti savo elektros energiją į Vakarų", gegužės 16 d. Energetikos ministerijoje įvykusioje spaudos konferencijoje pareiškė amerikiečių kompanijos "Stanton Group" prezidentas Stefan Braun. Amerikiečių kompanija ketina surasti Lietuvai partnerius, kurie investuotų į Lietuvai labai svarbių energetikos objektų statybą ir padėtų jai rasti elektros energijos rinką Lenkijoje, Vokietijoje ir kitose šalyse. Spaudos konferencijoje buvo pristatyti Lietuvos ir Lenkijos elektros perdavimo linijos tiesimo, Kruonio hidroakumuliacinės elektrinės išplėtimo ir Lietuvos elektrinės modernizavimo projektiniai pasiūlymai.

LIETUVIŠKA ŠVIEŽIA PAUKŠTIENA BUS EKSPORTUOJAMA Į ES ŠALIS

Europos Sąjungos Veterinarijos komitetas pranešė, kad nuo šiol iš Lietuvos į ES valstybes leidžiama eksportuoti šviežią paukštieną. Lietuvos valstybinės veterinarijos tarnybos direktorius Kazimieras Lukauskas ELTOS

korespondentui paaiškino, kad šis leidimas duotas po to, kai tarptautiniai ekspertai daug kartų tikrino Lietuvoje veikiančius paukštinkystės kompleksus. Kol kas toks leidimas iš trijų Baltijos valstybių išduotas tik Lietuvai. Šiais metais Lietuvai nustatyta 1000 tonų paukštienos kvota. Lietuviška paukštiena bus eksportuojama į Vokietiją, Olandiją, Prancūziją, kitas Europos šalis.

**"TAUPA" bus uždar-
yta "Memorial Day"
savaitgalyje, gegužės
25, 26 ir 27 dienomis**
TAUPOS
ADMINISTRACIJA

RITA STAŠKUTĖ

Born To Travel

26949 Chagrin Blvd. #103 (Ohio Savings Building)
CLEVELAND, OH 44122

Tel: (216) 831-5530 & (800) 366-9980
Fax: (216) 831-5028

LIETUVA - 1996

ATPIGINTI SKRYDŽIAI IKI BIRŽELIO 5 DIENOS

New York - Vilnius ir atgal \$650.00

Atstovaujame FINNAIR, SAS, ir kitas oro linijas
Bendradarbiaujame su Lietuvos Avialinijomis

MATAS & ASSOCIATES

RITA MATAS • Broker • G.R.I. • Licensed Real Estate Appraiser

17938 Neff Road
Cleveland, OH. 44119
(216) 486-2530

2412 Cedarwood Road
Pepper Pike, Oh. 44124
(216) 473-2530

ADV. VYTAS MATAS teisinis patarėjas

TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119 **481-6677**

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį

ir ketvirtadienį ----- 9:00 v.r. - 4:00 p.p.

penktadienį ----- 9:00 v.r. - 6:00 p.p.

šeštadienį ----- 9:00 v.r. - 12:00 p.p.

sekmadienį *parapijoje* --- 11:00 v.r. - 12:00 p.p.

Kiekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000